

культура

і життя

www.uaculture.com

№ 15 (4587) 11 квітня, 2014 рік

Виходить із 7 жовтня 1923 р.

ТАРАСОВА ВЕРБА – ПО СВІТУ

«Висадити пагони Тарасової верби по всьому світу, де живуть українці – ця ідея вже реалізується завдяки зусиллям Української всесвітньої координаційної ради», – говорить її голова, гість редакції Михайло Ратушний.

» СТОР.

«ЖІНКИ МАЙДАНУ»

Фотовиставка з такою назвою змальовує колективний портрет українського жіноцтва, яке самовіддано захищало своє право на краще життя і будує нову Україну.

» СТОР.

ПАМ'ЯТІ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

«Від Євромайдану починається наш рух не просто до Європи, а до європейського ставлення до своєї культури», – така думка ініціаторів проведення концерту-реквієму на вшанування загиблих героїв.

» СТОР.

ЙОГО ГОЛОС ЗАЧАРОВУЄ

На Благовіщення народний артист України Ігор Борко подарував глядачам чудовий концертний вечір «Весняний дотик».

» СТОР.

Кінофільму «Сон» – 50!

» СТОР. 11

У Національному заповіднику «Софія Київська» зібралася Всеукраїнська рада церков і релігійних організацій.

«Сьогодні, у час, коли ще свіжий біль від подій, пережитих на Майдані, попри відверту російську агресію проти України, – ми переживаємо знакові, доленосні зміни. Все це об'єднало нас, зміцнило патріотичний дух, додало сил та віри. Сподіваюся, що і надалі ми зуміємо оберігати та втілювати в життя цю українську традицію міжконфесійного миру та злагоди. Ми ж зі свого боку зробимо все від нас залежне, аби зберегти партнерські відносини між державою, церквою та громадою. Та не допускати, аби чиновники могли шантажувати духовенство за його патріотизм», – сказав на засіданні Ради церков міністр культури України Євген Нищук.

Під час спілкування обговорено ряд актуальних тем. Зокрема, порушено

Партнерство церков із суспільством та державою

Під час засідання Ради

проблему російської анексії Криму та необхідність духовної і матеріальної допомоги українським військовим. Також представники церков різних конфесій спростували заяви про утиски прав віруючих чи силового захоплення храмів в Україні.

«Священики не тільки молилися на Майдані, а й були в небезпеці – разом із усіма у горнилі бою. І народ переміг. Проте тепер ми постали перед іншим випробуванням – ми маємо захистити свою державу, підтримати армію», – зазначив глава Української православної церкви (Київського патріархату) Філарет.

Про міжконфесійний мир та взаєморозуміння в Україні говорив і головний рабин Києва і України Яків Дов

Блайх: «Через зовнішні погрози ми дійсно об'єдналися, хоча за цим столом сидимо вже багато років. Укотре ми демонструємо світу свою візитну картку».

А заступник муфтія України шейх Рус-там Гафурі додав: «Головне сьогодні – не піддаватись провокаціям, адже вони спричинять наплив деструктивних сил. Тому закликаю підтримувати мир та діалог, аби не допустити провокацій».

На завершення Євген Нищук назвав одним із стратегічних кроків Мінкультури – поновлення роботи над законопроектом «Про концепцію державно-конфесійних відносин в Україні», започаткованим ще 10 років тому. Щоправда, зазначив міністр, саме сьогодні на часі його фахове доопрацювання в сучасних українських реаліях.

Навчаються бібліотекарі

За ініціативи міжнародної програми «Бібліоміст» при підтримці Міністерства культури України відбувся семінар на тему: «Шляхи забезпечення стійкого розвитку регіональних тренінгових центрів (далі – РТЦ) обласних універсальних наукових бібліотек» (далі – ОУНБ).

За підтримки цієї програми ще у 2010 р. на базі ОУНБ було створено регіональні тренінгові центри в усіх областях України. Центри проводять навчання з основ

комп'ютерної грамоти й використання ІКТ для різних категорій населення: бібліотекарів, службовців, людей похилого віку, підприємців, учителів, громадських активістів. Протягом 2013-го було проведено 922 тренінги для бібліотекарів, 1116 – для відвідувачів бібліотек. Завдяки цій роботі понад 24 000 учасників навчальних сесій у бібліотеках отримали нові знання.

Директори бібліотек та тренери РТЦ презентували розроблені плани стратегічного розвитку тренінгових послуг як бібліотекарям, так і населенню, а також залучення до співпраці партнерів із громадського та

бізнес-сектору. Учасники обмінялися успішним досвідом організації роботи РТЦ, попрактикувалися переконливо аргументувати спроможність надавати якісні послуги громадам, розглянули, як виміряти соціально-економічний ефект бібліотечних послуг.

У семінарі взяла участь начальник відділу бібліотек управління регіональної та культурно-просвітницької роботи Міністерства культури України М. Височанська, яка відзначила роль тренінгових центрів у підвищенні фахового рівня бібліотекарів та якості інформаційно-бібліотечного обслуговування.

ЗУСТРІЧ ІЗ ПРЕДСТАВНИКАМИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Перший заступник міністра культури Олесь Островська-Люта зустрілась із Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Польща в Україні Генриком Літвіном.

Олесь Островська-Люта розповіла гостям про перші кроки та напруженість, зроблені відомством. Зокрема, наголосила на більш прозорому форматі роботи Мінкульту, його відкритості до широкого кола громадськості та експертного середовища.

Прагнення України до європейських змін представники польської сторони підтримали і наголосили, що вже найближчим часом готові надіслати до України експертну групу для впровадження ефективних реформ у роботі Міністерства культури. Гості підкреслили своє прагнення в налагодженні роботи з українськими культурними інституціями у довготривалій перспективі.

Під час зустрічі були обговорені формати подальшої співпраці, зокрема, потенційний ряд спільних українсько-польських мистецьких проєктів. А для обміну досвідом у квітні цього року представників українського Міністерства культури, у складі урядової делегації, було запрошено до Польщі.

На здобуття Премії імені Олександра Довженка

Комітет з Державної премії України імені Олександра Довженка оголосив конкурс на здобуття нагороди 2014 року, яка присуджується за видатний внесок у розвиток українського кіномистецтва щорічно до 10 вересня.

Вона надається як окремим кінематографістам, так і творчим колективам. Колектив, який висувається на здобуття премії, не може перевищувати п'ять осіб і повинен включати лише тих авторів, чий творчий внесок був найвищим.

Премія присуджується громадянам України та іншим державам і особам без громадянства.

Щороку надається лише одна нагорода. Твори, раніше відзначені або висунуті на здобуття Національної премії України

імені Тараса Шевченка, на здобуття Державної премії України імені Олександра Довженка не висуваються. Одна й та ж кандидатура не може одночасно

висуватися на здобуття Державної премії України імені Олександра Довженка по двох і більше творах.

Повторно премія може бути присуджена митцеві за наявності нових визначних досягнень у галузі кіномистецтва, але не раніше, ніж через п'ять років після попередньої.

Подання творів здійснюється Міністерством культури України, творчими спілками, кіно-, теле-, відеостудіями, мистецькими закладами та науковими установами, громадськими організаціями, редакціями газет і журналів.

Роботи, висунуті на здобуття премії, подаються до Комітету з Державної премії України імені Олександра Довженка разом із листом, підписаним керівником організації, яка висунула твір.

Мінкульт Єгипту запрошує на конкурс

Національний центр дитячої культури при міністерстві культури Єгипту організовує три міжнародні конкурси: «Єгипет очима дітей світу»; іграшок ручної роботи; фотографій.

Центр заснований 1980 року й спеціалізується на програмах, що розвивають дитячу культуру та відкривають

талановитих і обдарованих дітей у різних креативних і творчих сферах, а також відіграє позитивну роль у процесі соціального розвитку. Він запрошує дітей з усього світу до участі у конкурсах.

Роботи слід надсилати (у посилках, які не потребують митного оформлення і сплати будь-яких зборів) безпосередньо

на адресу відділу міжнародних відносин міністерства культури Арабської Республіки Єгипет (за адресою: 44, El-Messaha Street, Dokki, Giza, Cairo-Egypt) до 30 травня 2014 року.

Щодо додаткової інформації та правил участі звертатися за електронною адресою Національного центру дитячої культури: info@encc.org.

Домра, баян і балалайка відтворять «шевченкіану»

«Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю!» – саме таку назву має концерт, який відбудеться в суботу, 12 квітня у Львівській філармонії. Митці об'єднаються і за допомогою свого мистецтва долучаться до історичних подій в Україні.

Ідея концерту належить кафедрі народних інструментів Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка та Львівського державного

музичного училища імені Станіслава Людкевича. Разом на сцені буде чимало виконавців. Це дві капели бандуристів: Львівського державного музичного училища ім. С. Людкевича (художній керівник та диригент – Наталія Якимець) та Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка (під керівництвом заслуженого артиста України Тараса Лазуркевича, заслуженого діяча мистецтв України Івана Чупашка); Оркестр

народних інструментів Львівського державного музичного училища ім. С. Людкевича та Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка (художній керівник та диригент – народний артист України Олександр Личенко). Окрім того, до колективів долучаться відомі у Львові солісти – народна артистка України Людмила Посікіра та лауреати міжнародних конкурсів Анастасія Арбузова й Богдан Косопуд.

Диригент – народний артист України Олександр Личенко розповів:

«Я задумав цей проєкт ще у вересні на відзначення знаменної історичної дати для нашої країни 200-річчя Тараса Шевченка – і це дуже символічно. Оскільки за останній час в Україні відбулися історичні події, то цей проєкт хочеться провести не лише в межах вузу, але щоб він прозвучав для всього Львова й України».

Діячі культури солідарні...

Наталія КУЛІШ

Загальні збори членів Національної академії мистецтв України – це не тільки звіт про проведену за рік роботу. Основною зібрання послужили виклики часу. Митці не залишилися осторонь державотворчих процесів, зокрема вони занепокоєні подіями на Сході України та анексією Криму.

Загальні збори відкрив президент НАМУ народний художник України Андрій Чебикін. Кворум був – 78 членів академії прийшли до своєї альма-матер. У президії серед інших Володимир Семиноженко – український громадський і політичний діяч, доктор ф.-м. наук, професор, академік НАН України. У залі присутні: Герої України Борис Олійник, почесний академік НАМУ, поет, перекладач,

голова Українського фонду культури, Іван Драч – український поет, перекладач, кіносценарист, драматург, державний і громадський діяч. Завітав до академіків на збори й директор Департаменту мистецтв і навчальних закладів Міністерства культури України Павло Білаш.

Під час зборів відбулося вручення дипломів і відзнак академії діячам культури та посвідчень новим членам НАМУ. Золоті медалі отримали: народний художник України Віктор Рижих, народний артист України Давид Черкаський і композитор Юрій Шевченко.

У звітній доповіді «Про діяльність Національної академії мистецтв України» Андрій Чебикін не тільки оголосив радісну звістку – київською владою оренда приміщення академії продовжена ще на 25 років, а й розповів про виконану роботу: фестивалі, виставки, друкування нових видань тощо. Бо ж

усім мистецьким подіям-2013 сприяли дійсні члени НАМУ. Збори також обрарили: академіка-секретаря відділення кіномистецтв, почесних академіків та іноземних членів НАМУ і членів-кореспондентів.

Не секрет, що діяльність відомих митців завжди помітна в суспільстві. Воно бере за взірць їхні думки і вчинки. До них прислухаються не тільки в Україні, а й у світі. Тому як підсумок свого зібрання академіки затвердили колективне звернення до діячів культури і мистецтв Росії щодо нестабільних відносин між двома державами. А президент НАМУ А. Чебикін особисто написав листа про вихід зі складу Російської академії мистецтв, зарубіжним почесним членом якої він був із 2007 року. Таким чином митці висловили свою незгоду з агресивною політикою північного сусіда й ускладненням відносин між нашими державами.

ЦЕЙ ЧАРІВНИЙ ПИСАНКОВИЙ СВІТ

У Чернігівському Центрі народних ремесел відбувся обласний семінар-практикум під назвою «Писанка моя яскрава».

Сам характер заходу свідчить не лише про наближення Великодня, незмінним атрибутом якого є розписане куряче яйце, а й про зростаючий інтерес до цього виду народного мистецтва – у семінарі, окрім керівників відповідних студій Центру та їхніх вихованців взяли участь методисти та діти з районів області, які хочуть оволодіти чи вдосконалити свої навички з писанкарства.

Майстер-класи давали висококваліфіковані фахівці своєї справи Тетяна Стадниченко, Ніна Гачегова, Ольга Костюченко, Дмитро Піщур, Сергій Янков, Андрій

Мігрин, Маріанна Ваценко, Наталія Войстрикова.

Цікавим і корисним був семінар і в пізнавальному плані – з коментарів організаторів присутні дізналися про витоки й історію розвитку писанкарства в Україні, зокрема на Чернігівщині, а численні зразки готових виробів: традиційні, поливані, різьблені та зодягнені в бісерні «кожушки» переконливо проілюстрували наскільки розмаїтий цей писанковий світ.

Про особливості писанок Чернігівщини, зокрема про їхню багатющу орнаментальну палітру, розповіла провідний методист Центру ремесел Яна Погребнюк.

Важливо зауважити, що наймолодшому учаснику семінару лише... два роки. Це Дем'яно – син відомої майстрині Ольги Костюченко. І хоч представлені ним крапанки належать до найпростішого виду писанкарства, але виконані вони так старанно, що важко повірити в те, що автор дитина. Але це факт. І свідчить він про народження ще однієї сімейної династії в мистецькому світі.

Після закінчення практичної частини семінару відбувся «круглий стіл» на тему «Розвиток писанкарства на Чернігівщині».

Фото Миколи ДУЛЬЦЕВА

СТАРТУВАВ ТУРИСТИЧНИЙ СЕЗОН

У Чернігові на алеї Героїв відбулося відкриття чергового туристичного сезону. У широкій програмі заходів з цього приводу було багато цікавого і пізнавального на підтвердження усталеної думки про те, що Чернігів є дійсно «містом легенд».

У цьому зайвий раз переконало присутніх видовище історико-культурне дійство за участю професійних та аматорських мистецьких колективів.

Нагадала про себе пострілом і «тринадцята гармата», з якою пов'язано багато пригодницьких ексцесів, у які доводилось потрапляти вже й сучасникам.

А легендарний Ілля Муромець, що у вигляді скульптури застиг у сквері Б. Хмельницького, своєю кремезною постаттю нагадуватиме про богатирську силу наших предків.

Як завжди, порадували чернігівців і гостей міста своїм розмаїтим доробком майстри Центру народних ремесел для дітей та юнацтва і народного об'єднання художників «Деснянська палітра», що впродовж багатьох десятиліть діють при обласному навчально-методичному центрі культури і мистецтв.

Василь ЩЕРБОНОС
Фото Леоніда ВІЛЕНСЬКОГО

НА ЗДОБУТТЯ ПРЕМІЇ ІМЕНІ А. Ф. ШЕКЕРИ

Міністерство культури України оголошує конкурс на здобуття премії імені А. Ф. Шекери у галузі хореографічного мистецтва.

Премія присуджується до дня народження Анатолія Федоровича Шекери – 17 травня у розмірі п'яти тисяч гривень за рахунок коштів, передбачених на цю мету у Державному бюджеті України Міністерству культури України.

Премія може присуджуватися артистам балету за творчі досягнення, хореографам за постановки балетних вистав, номерів.

Премія може бути присуджена громадянам України, громадянам інших держав.

Щороку присуджується лише одна премія.

Повторно Премія не присуджується.

На здобуття Премії до Комітету з премії імені А. Ф. Шекери у галузі хореографічного мистецтва подаються:

- клопотання про присудження Премії;
- завірений протокол засідання відповідного колегіального органу, на якому було прийняте рішення про висунення кандидата на здобуття Премії;
- репродукції з уривків вистав (номерів) у вигляді фотографій, слайдів, CD (дисків);
- рецензії на творчість кандидата на здобуття Премії;
- ксерокопії відгуків у засобах масової інформації;
- копія довідки про присвоєння ідентифікаційного номера фізичної особи – кандидата.

Клопотання щодо кандидатів на здобуття Премії подаються обласними, Київським та Севастопольським міськими управліннями культури, творчими спілками, мистецькими колективами, культурно-мистецькими громадськими об'єднаннями.

Документи на здобуття премії імені А. Ф. Шекери у галузі хореографічного мистецтва приймаються до 30 квітня 2014 року за адресою: 01601, м. Київ, вул. Франка, 19, Міністерство культури України. Телефон для довідок: 234-79-11.

АНОНСИ

***

11 квітня у рамках фестивалю Французька весна під патронатом Посольства Франції в Україні та за підтримки Французького інституту в Україні у київській «Я-галереї» відкривається виставка «Архів». Це спільний проект українських і французьких художників та куратора галереї Павла Гудімова.

***

11 квітня київська книгарня «Є» та літературна агенція «Discursus» запрошують на розмову про Євромайдан та презентацію книжки «Євромайдан. Хроніка відчуттів».

***

11 квітня у скверику на розі вулиць Олесь Гончара і Великої Житомирської відкриють скульптуру Сови (уособлення мудрості та інтелекту). Вона стане вже другим пам'ятником у проекті, присвяченому київській інтелігенції. Автор композиції Костянтин Скрытський.

***

До **13 квітня** у столичному планетарії проведитиметься ряд заходів, присвячених Міжнародному дню космонавтики, зокрема виставка дитячих робіт «Космічні фантазії», експозицію якої збирали протягом 20 років зі всієї України. Малюнки демонструють дуже цікаву еволюцію того, як сприймали тему Космосу протягом останніх десятиліть. У рамках виставки перший космонавт України Леонід Каденюк представить портрет Тараса Шевченка, що побував з ним у Космосі.

***

До **15 квітня** включно триває прийом заявок українських фільмів на Kyiv International Short Film Festival.

***

16 квітня. У Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара» виставка писанок родинного фестивалю, присвячена Небесній сотні.

Колектив Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАНУ ім. М. Т. Рильського, Національна спілка композиторів України з сумом сповіщають,

що 1 квітня на 89-му році пішла з життя **Марія Петрівна ЗАГАЙКЕВИЧ**

– доктор мистецтвознавства, професор, лауреатка Премії ім. М. В. Лисенка, член НСКУ з 1959 року. Близько 60 років вона пропрацювала в ІМФЕ ім. М. Т. Рильського і пройшла шлях від аспірантки до провідного наукового співробітника.

Марія Петрівна була прикладом Ученого і Людини, уособленням оптимізму й життєлюбства, мудрості й філософського ставлення до життя. Її вирізняли великий патріотизм, непохитна любов до Вітчизни, висока порядність і вроджена інтелігентність.

Висловлюємо співчуття близьким і рідним покійної. Світла пам'ять про Марію Петрівну Загайкевич назавжди залишиться в серцях тих, кому пощастило знати і спілкуватися з цією видатною особистістю.

Дмитро ЯНКО,

заслужений діяч мистецтв України

Шляхами Тараса

Квітневої пори цього-річ виповнюється 27 літ діяльності всеукраїнської благодійної організації «Український фонд культури».

Серед постійних програм фонду пріоритетною є програма «Т. Г. Шевченко», покликана залучати широкі верстви населення до творчої спадщини геніального поета і художника, вшанування його пам'яті, проведення шевченківських читань, участь у міжнародному щорічному святі «В сім'ї вольній, новій», спорудженні пам'ятників, збереження шевченківських місць тощо.

Серед багатьох справ, до яких прилучався Фонд культури за шевченківською програмою, була нелегкою боротьба, аби не допустити промислового будівництва в межах Шевченківського заповідника на околиці Канева, що підступало до місця вічного спокою Великого Кобзаря. Значну роль у цій боротьбі відіграла активність і неупуступність очільника фонду поета Бориса Олійника та працівників заповідника. Будівництво було зупинено.

Вперше в історії українського кінематографа на кіностудії імені О. Довженка за підтримки Фонду культури було створено дванадцятисерійний художньо-документальний фільм «Заповіт» та двосерійний – «Братство» про життя і творчість Тараса Шевченка. Автори сценарію Іван Дзюба, Борис Олійник, Павло Мовчан, Станіслав Клименко (режисер) сповідували у роботі Шевченкове: «Моя біографія – це історія мого народу». У стрічці простежено

весь життєпис Тараса Шевченка в живому русі на побутово-історичному тлі.

Спільно зі своїми обласними і міськими відділеннями Український фонд культури брав участь у спорудженні пам'ятників Т. Г. Шевченку у Львові, Санкт-Петербурзі, Ужгороді, Чернігові, Білій Церкві, Кременці і Почаєві на Тернопільщині, в селищі Нові Санжари на Полтавщині та інших місцях, пов'язаних із перебуванням Кобзаря.

Були організовані концертні виступи в Києві Кубанського козачого хору та капели бандуристів імені Т. Шевченка з Детройта (США) у 12 містах України. Обидва колективи були відзначені Шевченківською премією за популяризацію української пісенної спадщини.

Із нагоди 130-ліття перепоховання Тараса Шевченка Український фонд культури разом із Братством шанувальників Кобзаря, Товариством «Просвіта», Канівським заповідником тощо організували похід-реквієм із 8 до 22 травня 1991 року тим шляхом, яким везли домовину з прахом поета від Смоленського кладовища на Чернечу гору біля Канева.

Поет Микола Луків з цього приводу написав такі рядки:

*Коли валун гранітний возлягав
На місце Кобзарєвої могили,
Над ним тривожно голуб закружляв,
І з подиву присутні заніміли.
Скорботні квіти, траурні вінки
Благоговійна тиша овівала,
І, мов душа Тараса, кризь віки
Сліпучо-біла птаха трепетала.*

На українському кордоні учасників ходи зустрічали мешканці Глухівщини, де неодноразово бував Тарас Шевченко, гості з інших міст, серед яких – колектив відомого київського хору «Гомін». В Анастасіївській церкві Глухова православні священники УПЦ і УПАЦ отці Кузьма Литвинюк та Петро Бойко служили удвох, як сини однієї Матері – України.

Далі всі рушили через Кролевець, де біля пам'ятника Т. Г. Шевченку відбулась зустріч із мешканцями міста і відкрито пам'ятний верстовий знак. Потім на шляху були Батурич – Борзна – Ніжин – Бровари – Київ. Ступивши на київську землю, учасники ходи почули звуки дзвонів, пісню на Шевченкові слова «Думи мої...» у виконанні хору хлопчиків, а на встановлених столах лежав нарізаний чорний хліб, бо саме таким чином 130 років тому під час чекання траурної процесії вшанували пам'ять поета.

20 травня зранку на пароплаві «Кременчук» кияни проводжали процесію до Канева. Там на Успенському соборі була відкрита меморіальна дошка з написом: «В Успенському соборі з 20(8) до 22 (10) травня 1861 року стояла домовина з прахом Тараса Шевченка».

22 травня учасники прибули до могили Тараса Шевченка на Чернечій горі, де зібралися багаточисленні гості, представники мистецьких колективів із різних регіонів України, мешканці Канева. Після церковної відправи відбулося масштабне свято-реквієм. Завершилися 15 днів і ночей хвилюючої акції...

Під час походу активно працював художник живопису і графіки, заслужений діяч мистецтв України Олександр Івахненко. Він виконав чимало замальовок із місць подій, які поєднують у собі мистецьке і документальне начало. Ці його твори були експоновані в залах Українського фонду культури. У них зафіксовані всі епізоди та унікальні дійства, що відбувалися під час походу. Виставка експонувалася також в Каневі і викликала зацікавленість відвідувачів.

У 1994 році на пожертви багатьох людей і організацій була видана об'ємна, змістовно цінна книга «Останнім шляхом Кобзаря», в основу якої покладено похід-реквієм 1991-го. Тут і розповіді та роздуми відомих державних, політичних і релігійних діячів, письменників і науковців про вплив Тараса Шевченка на сучасне українське духовне життя.

Перший Президент України Леонід Кравчук у «Слові до читача» відзначив: «...проведення через 130 років походу-реквієму «Останнім шляхом Кобзаря» є своєрідною прикметою відродження історичної пам'яті і гідності нашого народу – народу, об'єднаного святістю Кобзаря як в Україні, так і в діаспорі».

Мати поета Василя Симоненка у виданій книзі написала: «Мій Вася був би у цьому поході-реквіємі "Останнім шляхом Кобзаря". Бажаю всім українцям людського добра, щастя, здоров'я та незалежності, Г. Щербань-Симоненко. Черкаси дня 6 вересня Божого. 1992 р». Тож згадуються й поетичні рядки Василя Симоненка:

«Ми чуємо тебе, Кобзарю,
крізь століття, / І голос твій нам
душі окриля».

Наталія ГАЄР

Перед Гоголем должно благоговеть как перед человеком, одаренным самым глубоким умом и самую нежную любовью к людям!..

Т. Шевченко

У науковій бібліотеці Шевченківського національного заповідника (м. Канів) розгорнута книжково-ілюстративна виставка до 205 річниці від дня народження Миколи Гоголя: «О, Гоголь, наш бессмертный Гоголь!»

Експозиція представлена повним зібранням творів письменника. В один із розділів, «Шевченко і Гоголь», вміщено лист Т. Шевченка до В. Репніної від 7 березня 1850 року: «Я в восторге, что вы поняли истинную христианскую цель его!»

Справді, саме Господь дав Гоголеві Батьківщину – Україну. Він не зрікся Божого Закону і завжди любив дану Творцем землю.

Вірш «Гоголю», написаний 30-річним українським генієм, закарбував у національній і вселюдській пам'яті та свідомості його глибоку повагу до творчості талановитого земляка, що прослідковується у його щоденнику, листах до друзів.

Шевченко створив першу в образотворчому мистецтві ілюстрацію до повісті «Тарас Бульба» – «Зустріч Тараса Бульби із

Наш Гоголь

синами» 1842 року, яку можна побачити в «Мистецькій спадщині».

Видання «Гимназия высших наук и лицей князя Безбородько» (СПБ, 1881) подає дані про випускників 3-го курсу 1828 року, це те оточення, яке формувало світогляд майбутнього філософа, «істинного ведателя сердца человеческого». Земляки Гоголя з Полтавщини, які

стали друзями на все життя: О. Данилевський, О. Бодяньський, М. Максимович і М. Щепкін, завжди підтримували Гоголя і це сприяло духовному єднанню з Україною. І якби восени 1851-го він, усе-таки, потрапив у рідну Василівку, до сім'ї, – то це б його зцілило.

А ще його лікували рідні українські пісні, вони були цілющим джерелом

душевного заспокоєння: «Песни для Малороссии – всё: и поэзия, и история, и отцовская могила...»

Видання В. Мельниченка: «Микола Гоголь у Москві» (2013) найповніше розкриває постать письменника, його українську душу, зустріч із московськими друзями-земляками.

Є також краєзнавча сторінка – це відвідина Гоголем села Прохорівки 1833 року, садиби М. Максимовича. Саме тоді він розпочав написання повісті «Вій». А з жовтня 1850 року його шлях пролягає від Канева до Одеси – про це матеріали науково-практичної конференції (Канів, 2004).

Ілюстративні матеріали розповідають про «сосну Гоголя» та «дуб Шевченка», що ростуть на садибі першого ректора Київського університету М. Максимовича. У ньому Микола Гоголь думав очолити кафедру загальної історії та бути поряд із другом: «...Дуже, дуже близький земляк, а по серцю ще ближчий, чим по землі.» Мабуть, по-іншому склалася би тоді доля прозаїка...

Першим біографом, видавцем творів і листів письменника був П. Куліш, цим займалися В. Вересаєв, із сучасників – Н. Крутікова, Ю. Луцький, О. Супронюк, Ю. Барабаш.

Бібліотека пишається найповнішим виданням – Микола Гоголь: українська бібліографія. (НАНУ, 2009).

Олександр ПІРІЄВ

Один із найвідоміших диригентів ХХ століття, якого пов'язує з Україною не одне десятиріччя мистецької роботи, народний артист України Федір Іванович Глущенко святкує 70-річний ювілей.

Для свого ювілейного концерту маестро обрав саме Київ, де 2 квітня виступив у Колонному залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії України, диригуючи Національним заслуженим академічним симфонічним оркестром України, з яким у минулому столітті співпрацював понад 15 років.

Ім'я Федора Глущенко також невіддільне від імен видатних сучасних композиторів України. Після тріумфального виступу з творами Скорика восени 2013 року на концерті відкриття фестивалю «Київ Музик Фест», який збігся із «Днями музики Мирослава Скорика», що проходили тоді в Києві, у своєму ювілейному вечорі, поряд із симфонічними творами Яна Сібеліуса й Олександра Скрябіна, маестро диригував Флейтовим концертом славетного українського

Многая Літа, Маестро!

Федір Глущенко

митця Євгена Станковича. Автора й Федора Глущенко пов'язує багаторічна дружба.

Свою музичну кар'єру Федір Іванович розпочав як скрипаль

у дитячій музичній школі міста Ростова-на-Дону, де у шестирічному віці дав перший сольний концерт. Згодом, у 1962-му, він вступив на факультет

композиції Московської державної консерваторії імені Петра Чайковського (клас Сергія Баласаняна), а через два роки продовжив навчання як диригент у Ленінградській (тепер – Санкт-Петербурзька) державній консерваторії імені Миколи Римського-Корсакова у класі відомого педагога Іллі Мусіна. У той час Федір Глущенко взяв участь у семінарі Герберта фон Караяна (разом із дванадцятьма вибраними молодими диригентами з різних куточків СРСР), а по тому проходив стажування у Віденській академії музики і драми у Карла Естеррайхера.

У 1971 році він очолив Симфонічний оркестр радіо і телебачення Карелії (м. Петрозаводськ). А з 1973-го протягом наступних п'ятнадцяти років Федір Глущенко працював у Державному симфонічному оркестрі України (нині – Національний заслужений академічний симфонічний оркестр України): спочатку як другий, а згодом – як головний диригент.

З 1989-го Федір Глущенко щороку диригує у Великій Британії: працював із Королівським Ліверпульським оркестром філармонії, симфонічним і філармонічним оркестрами BBC, брав участь у фестивалі в Белфасті та диригував променад-концертами у лондонському Альберт-холі.

Від 1991 року маестро – постійний диригент Державного симфонічного і філармонічного оркестру в Москві, Уральського симфонічного оркестру (м. Єкатеринбург), а з 1996-го він – шеф-диригент оркестру «В-А-С-Н» (м. Єкатеринбург). Федір Глущенко з успіхом виступає у Франції, Італії, Данії, Китаї, Словенії, Іспанії, інших державах у різних країнах світу.

На ювілейний концерт у Києві завітало багато відомих митців України, щоб особисто привітати Музиканта з ювілеєм! Тож побажаємо ювіляру довгих років життя і ще багато нових яскравих концертів!

Фото Юрія ТОЦЬКОГО

Справджена мрія Сержа Лифаря

Наталія КУЛІШ

У Київській муніципальній українській академії танцю імені Сержа Лифаря до 110-річчя від дня народження видатного танцівника і балетмейстера, чиє ім'я з 2008 року носить цей навчальний заклад, встановили скульптуру Сержа Лифаря. До цих подій доклато чимало зусиль багатьох людей, які втілили мрію самого хореографа.

Серж Лифар, киянин за походженням, засновник нового стилю у світовій хореографії 30 років очолював у Парижі балетну трупу театру «Гранд-Опера». Юнакові виповнилося 17, коли його зірка зійшла на балетній сцені. У 1923 році на запрошення Сергія Дягілева він розпочав кар'єру танцівника у Франції як соліст трупи «Русский балет», але завжди пам'ятав, звідки він.

У присутності шанованих гостей і учнів Академії танцю скульптуру Сержу Лифарю відкривали директор закладу, кандидат мистецтвознавства, професор Андрій Лягушенко і художник, автор скульптури Микола Рапай.

Усе починається з мрії. До створення цього храму балету і повернення імені Сержа Лифаря на його батьківщину причетні: колишній очільник столиці Олександр Омельченко, який допоміг із будівництвом закладу і встановленням у 2004 році пам'ятної дошки на фасаді будинку; доктор мистецтвознавства, професор, член-кореспондент Академії мистецтв України, заслужений діяч мистецтв, один із засновників Академії танцю Юрій Станішевський, котрий посприяв присвоєнню закладу імені танцівника і започаткував в Україні Міжнародний конкурс артистів балету і хореографів імені Сержа Лифаря.

Відповідальною була роль народного артиста України Олександра Биструшкіна, який свого часу був знайомий із вдовою танцівника, графинею Ліллан д'Алефельд-Лаурвіг. Олександр Павлович розповів: «Коли графиня під час візиту в Україну відвідала Академію танцю і побачила, як професійно у закладі навчають хореографії, служінню якій усе життя віддав її чоловік, вона розчулилася і сказала, що саме про це мріяв Серж Лифар. Вона зізналася, що в Парижі такого навчального закладу немає».

Художник Микола Рапай щиро порадив, що долучився до свята мистецтва: «Створював скульптуру з особливим пієтетом, бо про такого великого українця мають пам'ятати щодня», – зазначив він. Про пам'ять наголошував і директор Департаменту мистецтв і навчальних закладів Міністерства культури

Скульптура Сержа Лифаря

України Павло Білаш: «Встановлення скульптури Лифаря у фойє закладу перед дверима концертної зали, де тренувальна сцена танцівників, – це нагадування, що шлях у балет нелегкий і кожен учень академії має пройти його з гідністю».

Після відкриття скульптури письменник і журналіст Олександр Балабко подарував її автору Миколі Рапаю власну книгу «Київ. Ірининська. Лифарям...», написану на основі листів танцівника до батьків у Київ.

Увечері наступного дня у Національній опері України відбувся гала-концерт артистів театру й учнів Академії танцю. Перед початком імпрези глядачам продемонстрували документальний фільм за участю Сержа Лифаря про школу танцю в Парижі, наданий Посольством Франції в Україні. Потім на сцені Національної опери учні Української

академії танцю відтворили хореографію Сержа Лифаря в балеті «Ромео і Джульєтта». Після кожного виступу артистів у заповненій вщерть залі опери довго не вщухали оплески.

Слід відзначити, що випускники академії нині є провідними артистами балету не тільки в Україні, а й у світі. Серед них: Віктор Іщук (соліст Національної опери України), Олексій Потьомкін (лауреат Міжнародного конкурсу балету імені Сержа Лифаря, соліст Львівського театру опери та балету), Дмитро Шарай (соліст Одеського театру опери та балету), Іван Бойко (артист балету Національної опери України) і багато інших.

Ім'я Сержа Лифаря назавжди увійшло в історію України! Його мрія – прославити українських танцівників на балетних сценах світу здійснилася.

Фото авторки

Танцюють учні Академії танцю

Жива класика: від Баха до джазу

Володимир ГОЛУБНИЧИЙ

В Івано-Франківську завершився фестиваль «Прикарпатська весна-2014».

Протягом тижня з 1 до 6 квітня Івано-Франківська філармонія поринала в чарівний світ класичної музики. Попри всі складнощі нинішньої ситуації в Україні, коли мистецькі акції протягом минулого місяця скасовувались або переносились на невизначений термін по всій території нашої держави, щорічний фестиваль класичної музики «Прикарпатська весна» відбувся!

Цьогорічну програму фестивалю відкрив академічний камерний оркестр «Harmonia Nobile», який присвятив свій виступ творчості Йоганна Себастьяна Баха – генія епохи Бароко. Струнний ансамбль «Quattro Corde» подарував слухачам вечір французької музики. Гостями цьогорічної «Прикарпатської весни» стали чоловічий вокальний квартет «Акорд» із Тернопільщини та славетний Київський квартет саксофоністів. Окрім того, столітній колектив, який наступного року відзначатиме 30 років від дня заснування, ще й дав відкритий майстер-клас музично обдарованій молоді Івано-Франківська.

Заключним мистецьким заходом форуму став концерт за участю Симфонічного оркестру філармонії під орудою литовського

Грає Геннадій Дем'ячук

диригента Дмитра Злотника. Крім симфонії Сергія Прокоф'єва, молодий колектив виконав Концерт № 5 для фортепіано з оркестром Людвіга ван Бетховена, який має назву «Імператор». Соліст – відомий київський піаніст, заслужений артист України Геннадій Дем'ячук блискуче, з притаманною йому романтичністю, виконав цей надзвичайно емоційний твір. Після концерту відомий музикант поспілкувався з кореспондентом «КіЖ»:

– Пане Дем'ячук, які враження у Вас залишив цей фестиваль?

– Для мене будь-який фестиваль класичної музики – це завжди піднесене, святкове відчуття. А особливо зараз, коли подібні акції в Україні – рідкість. Хотілося б, щоб таких проєктів в Україні було якомога більше!

Щоби широка публіка приєдналася до кола шанувальників музики.

– Для свого виступу Ви обрали Фортепіанний концерт № 5 Людвіга ван Бетховена «Імператор», чому?

– Насамперед, Бетховен – один із моїх найулюбленіших композиторів. І до його творчості я звертаюся найчастіше у хвилини тяжких переживань. Його музика зміцнює мене духовно і морально, вона завжди дає певний заряд енергії, якусь «уперту» волю, без котрої музикант, на мій погляд, не може «відбутися». Його фортепіанні концерти для мене, як і, мабуть, для більшості піаністів, є невмирущими шедеврами. А «Імператор» – узагалі твір невичерпний, геніальний.

– Як Ви розцінюєте сучасну музичну культуру і

її вплив на людей у цей непростий для нас час?

– Видно, що зараз багато керівників у державних установах вважають культурницькі акції великим фінансовим тягарем, а культуру сприймають здебільшого як розважальну сферу. Заяви на кшталт «Навіщо нам це все?» лунали і в легші часи. Але сьогодні, я вважаю, навпаки, роль таких заходів, як фестивалі або просто концерти класичної музики – надзвичайно важлива. Люди мають унікальну можливість не тільки духовно збагатитися, а, в тому числі й завдяки високому мистецтву, відчувати себе нацією, єдиною нацією!

– Яким Ви бачите місце митця у світлі тих трагічних подій, у котрих опинилася наша країна?

– Чи варто людині мистецтва реагувати чи не реагувати на ситуацію, що склалася, – кожен має вирішити сам. Але події, які відбуваються в Україні зараз, особисто на мене накладають дуже темний відбиток. І я рішуче засуджую тих російських митців, серед яких багато відомих музикантів, хто підтримував агресію стосовно України. Мені, музиканту, який до 30 років жив у Москві, навчаючись у всіх закладах від Центральної музичної школи до аспірантури Московської консерваторії, заяви, пов'язані з захистом російськомовних громадян в Україні, видаються не просто повною нісенітницею, – вони є небезпечними з позиції діалогу між нашими народами. Чомусь, коли ми бачимо в афіші концерту маленьку приписку щодо іноземної приналежності виконавця, то підсвідомо віримо у його більш високий, але насправді далеко не завжди найвищий професійний рівень. Сьогодні, я впевнений, настав той момент, коли ми, як нація, маємо відкрити очі й нарешті зазирнути всередину себе, у свою культуру, звернути увагу на її яскравих і талановитих представників. Ми – сильна високодуховна нація, і мета наших митців – віддавати людям усе те найкраще, що має наша багатовікова культура.

Івано-Франківськ-Київ
Фото Юрія РИЛЬЧУКА

Квартет «Лабіринт»: «Сьогодні публіку потрібно дивувати!»

Ірина КУРКОВА

Третього квітня, у Львівській філармонії виступив квартет народних інструментів «Лабіринт» із Києва.

До свого прем'єрного концерту у Львові колектив підготував спеціальну святкову програму з яскравих і всесвітньо відомих музичних творів від епохи бароко до джазу.

Квартет «Лабіринт» має унікальний склад: дві домри, баян і балалайка-контрабас, на яких грають вихованці Національної музичної академії імені Петра Чайковського, лауреати міжнародних конкурсів Євген Діденко, Андрій Кузь, Євген Грибан і Сергій Нефедов. Свої перші кроки колектив здійснив іще 2006 року. За час свого існування молодий гурт виборов численні нагороди на міжнародних конкурсах, став постійним учасником фестивалів і мистецьких акцій в Україні та за кордоном.

Зал Львівської філармонії у той вечір заповнили шанувальники народних інструментів, справжні одностайні артистів. Слухачі щиро та доброзичливо

сприймали музику, підтримуючи виконавців гучними оваціями. Додаткового емоційного забарвлення додав той факт, що один з учасників квартету – домрист Андрій Кузь – львів'янин, і свій творчий шлях розпочинав у місцевому Музичному училищі імені Станіслава Людкевича. А взагалі усі музиканти були зворушені таким теплим прийомом вибагливої львівської публіки.

Одразу після концерту молоді артисти поділилися враженнями: «Нам було дуже приємно виступати у Львові. Адже це місто – осередок особливої самобутньої культури та вирізняється своєю слухацькою харизмою. Львівську публіку важко чимось здивувати, проте, сподіваємося, нам це вдалося! Місто Лева славиться видатними виконавцями на народних інструментах, тому ми прагнули продемонструвати і підтвердити високий рівень уже київського виконавства».

Учасники ансамблю розповіли, що постійно перебувають у творчому пошуку: репертуар колективу характеризується певним новаторством і навіть має експериментаторські риси. Це проявляється і в сучасних

Учасники квартету «Лабіринт»

аранжуваннях популярних творів Баха, Вівальді, П'яццоллі для незвичного складу виконавців із використанням модерних ритмів, і в добірні додаткових інструментів, які долучаються до кожного виступу. Окрім основних, – це дримба, коса, сопілка, бубон, тамбурін. А ще музиканти застосовують навіть елементи біт-боксу!

Своє кредо «Граємо для людей!» гурт намагається втілити насамперед у виборі

репертуару: «Ми виконуємо музику різнохарактерну, але завжди виразну, яскраву, красиву. Включаючи до програм різножанрові твори – сучасні, народні та класичні, – ми намагаємося подарувати кожному нашому слухачеві такі відчуття, які спричинять у нього справжній емоційний сплеск».

Квартет народних інструментів «Лабіринт» належить до тих колективів, які з першої ноти

створюють неповторну й осяяну теплом атмосферу в залі. Саме тому молоді музиканти так подобаються публіці, яка складається з людей різних вікових категорій, мовних чи естетичних уподобань. І вже під час концерту слухачі неодмінно стають їхніми постійними прихильниками.

«Ми працюємо завжди з максимальною віддачею, легко розуміємося між собою і товаришувемо», – говорять хлопці.

Плани на майбутнє квартету «Лабіринт» вражають. Вони працюють над записом нового альбому, незабаром розпочнуться зйомки третього кліпу (перші два у мережі інтернет переглянули десятки тисяч глядачів!).

І наостанок бесіди музиканти зазначили: «Ми бажемо своїм колегам, особливо музикантам-народникам, активно розвиватися, весь час рухатись уперед, попри всі труднощі – у пошуках нових виразальних можливостей, задля професійного зростання! Адже якщо віриш у себе, то неодмінно усього досягнеш!»

Львів-Київ

Михайло РАТУШНИЙ:

«Головне – зберегти Україну через збереження національної ідентичності українців»

Михайло Ратушний – голова Української всевітньої координаційної ради. Український політик, педагог і правник. Великий шанувальник української культури. Народний депутат II, III, IV скликань Верховної Ради України. Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. Михайло Ярославович ділиться своїми враженнями про найдорожче – маму, діаспору, культуру.

– Пане Михайле, будь ласка, розкажіть про організацію, яку очолюєте ось уже два роки.

– Українська всевітня координаційна рада була створена на підставі рішення I Всевітнього форуму українців, що відбувся у серпні 1992 року в Києві. Головна мета – сприяння зміцненню й розбудові незалежної, соборної, демократичної держави, утвердженню інтересів нашої країни та світового українства у всіх сферах міжнародного простору. Членами УВКР є вітчизняні громадські організації в Україні та за кордоном. За результатами V форуму, УВКР нараховує понад 380 членів-організацій. Наше товариство об'єднує українців у 42 країнах світу. На першому форумі головою всевітньої координаційної ради було обрано Івана Драча. Згодом – Михайла Гориня (на жаль, вже покійного), пізніше – Дмитра Павличка. А на останньому, п'ятому форумі, головою всевітньої координаційної ради обрали мене. Я справді цим горджуся. Це – не легка, а дуже відповідальна посада. Перед тим був народним депутатом Верховної Ради кількох скликань.

– А починали з чого, пане Михайле?

– Успішно закінчив школу на Тернопільщині. Вступив до Київського інституту іноземних мов, а закінчив Луцький педінститут імені Лесі Українки. Так сталося, що, навчаючись у київському вузі, заступився за студентку, до якої приставав іноземець. «Заступився» так, що чоловік потрапив у лікарню, і хоча він був добряче напідпитку, мене попросили з інституту, бо «дружба народів» на той час переважила. Але за все, що траплялося на життєвому шляху, дякую Всевишньому. Наприклад, не випадково доля привела мене на Волинь. Там я винаймав помешкання біля виїзної брами замку Любарта. Сьогодні дивлюся на 200-гривневу купюру, на якій зображено замок, і навіть дітям показую, де це було. До слова, жив у жінки з глухої поліської глибинки Волині. Вона так цікаво розмовляла – мовою героїв «Лісової пісні» Лесі Українки. Тепер не почуєш подібної говірки.

Старенька розповідала про всіляких лісових духів... А мені, як філологу, все було цікаво. Скажімо, слово «матер» вживала лише в чоловічому роді: «матер сказав, матер зробив». Звали її Марія, як і мою маму. Після зрощеного Києва Волинь лише зміцнила мою природну українськість.

З усього брав уроки. Навіть за власним бажанням пішов служити в армію. Та Київ мене завжди вабив... Наприкінці 80-х років трудову діяльність розпочав на Київщині у селі Гнідин Бориспільського району. Викладав англійську мову. Директором школи на той час була знана серед освітян Валентина Стрілько. Ще в радянські часи там запровадили уроки народознавства, відновлювали й вивчали українські традиції, звичаї. Саме зароджу-

«За все, що траплялося в моїй долі на життєвому шляху, дякую Всевишньому»

вався Народний Рух на Київщині. Я був одним із засновників, а у 1988 році мене обрали заступником голови НРУ Київщини.

– У своїй долі Ви завдячуєте батькам? Частенько навідуєтеся на свою малу батьківщину?

– Навідуюся при першій нагоді. Ось кілька днів тому повернувся звідти, провідував батьків загиблих на Євромайдані. Наш невеличкий Збаразький район зарахував до Небесної сотні двох моїх земляків. До речі, вони – наймолодші. Назару Войтовичу було 17, а Устиму Голоднюку – 19 років. Знаю батьків обох хлопців. Назар був єдиною дитиною в родині... Горе, без коментарів. Усього з Тернопільщини за свободу України на Майдані загинуло п'ять чоловік. Отже, коли мова заходить про нагороди, осмислюєш і розумієш, що найвища – це життя.

На жаль, батька мого вже 14 років немає... Мама Марія, напевно, як і для кожної дитини – це особлива людина. Вона багато пережила за своє життя.

«Всього з Тернопільщини за свободу України на Євромайдані загинуло п'ять чоловік. Отже, коли мова заходить про нагороди, осмислюєш і розумієш, що найвища нагорода – життя»

Можливо, через те, що перенесла в молодості – у неї «табу» на політику. 44 роки працювала бухгалтером. «Баланс» і «ревізія» – для мене стресові слова з дитинства. У родині нас четверо. Я – наймолодший. Старші ходили до музичної школи, на різні гуртки... Мені в цьому плані поталанило. Мабуть, батьки вже втомилися і мене оминули «зайві навантаження». Татові завдячую, що прищепив любов до національних українських речей, мамі – за духовність. Моїм принциповим завданням було добре вчитися. Вважаю, що сьогодні мати – багата і щаслива людина, бо має четверо дітей, одинадцять онуків і, поки, одинадцять правнуків. Дай Боже їй здоров'я.

– Пане Михайле, Ви дуже любите свій край, багато й цікаво розповідаєте...

– А як його не любити? Ще в школі ми жартома говорили, що є три найголовніших міста: Збараж, Париж і Воронеж! Але жарти жартами, а ось сьогодні все більше людей знають про наш Збаразький замок завдяки фільму Єжи Гофмана «Вогнем і мечем». Вперше ж він згадується в літописах 1211 року. Загалом, історія дуже цікава. Сьогодні замок відбудовано. Це – перлина не тільки нашого міста, а й усієї України. Очолує фортецю прекрасний директор Анатолій Маціпура. А загалом, на Тернопільщині чи не найбільше замків, цікавих історичних місць. За фактом мені часто доводиться бувати за кордоном. Нещодавно приїхав на засідання Асоціації до Венеції. І раптом, тамтешні українці пропонують мені поїхати до Падуї на мітинг проти російської агресії. І як воно не поїхати до міста, де брати Юрій та Кшиштоф Збаразькі брали уроки в самого Галілео Галілея у першому в Європі університеті! Ось такий незбагнений, чудовий цей світ.

– До 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка

Ви проводите багато заходів. Нашим читачам було б цікаво про це довідатися.

– Тараса Шевченка ми називаємо великим діаспорянином. Адже за кордоном він провів більше років свого життя, аніж в Україні. Програма «Тарасова верба» виникла досить свідомо. Є відомий факт, що поет посадив вербу в Казахстані. Вона довго там приживалася, він піклувався про неї. І все ж – прижилася. Згодом від неї були висаджені пагони в Україні, зокрема, у Львові в Стрийському парку. Отак і народилася ідея продовжити цю добру традицію й висадити пагони верби по всьому світу, де живуть українці. Уже зазеленіла вона в Австралії, Америці, Великобританії, Канаді, Німеччині, Франції... Ось так і єднає верба українців по всьому світу.

До 200-річчя Тараса Шевченка виготовили ювілейну медаль УВКР «200-річчя Тараса Шевченка». А саме в день народження Кобзаря представники діаспор прибули до України. Ми відвідали Канів, Чернечу гору. Це треба тільки бачити, з яким трепетом

«Ми живемо в епоху відкритого світу, люди вільні у своїх рішеннях емігрувати з України, проте у нас немає програми повернення українців, яка, для прикладу, є в Казахстані»

у душі йшли до Пророка українці, які роками мріяли потрапити у це святе місце. Саме там нагородили закордонних українців. Першими лауреатами стали: Тарас Дудко (Москва), Тетяна Лебединська (Санкт-Петербург), Ярослава Хортяні (Угорщина), Василь Антонів («Славутич», Москва), Володимир Нарозя (Киргизстан), Валентин Пилипчук (Камчатка).

– Як український уряд співпрацює з діаспорою, пане Михайле?

– На цю тему говорити і важко, і легко. Якось воно виходить нині, що діаспора поки між урядами. Ми живемо в епоху відкритого світу, люди вільні у своїх рішеннях емігрувати з України, проте у нас немає програми повернення українців, яка, наприклад, є в Казахстані. Хоча про це постійно, ось уже роки двадцять йде мова. Українці б поверталися на рідну землю, якби їм створювали належні умови. Навіть у Грузії є Міністерство діаспори, а в Азербайджані – Державний комітет по роботі з діаспорою. Сьогодні, у час Інтернету і скайпу, можна спілкуватися і єднатися всім українцям світу. Головне – зберегти національну ідентичність, усвідомлювати і передавати своїм дітям цю ідентичність в умовах асиміляції. Тоді діаспора буде посилювати Україну. Всі держави світу з етнічними меншинами працюють потужно. Нам би повчитися. Владу мають цікавити не тільки українці в Україні, а в діаспорі також. Нещодавно мав розмову з міністром культури Євгеном Нищуком. Чудова він людина. Відповідальна. До речі, міністр знайомий з багатьма представниками діаспори. Сподіваємося на взаєморозуміння у співпраці. Також закордонні українці мають надію, що нарешті буде створено державний орган виконавчої влади по роботі з діаспорою.

– Нація, народ, культура... Як би Ви продовжили цю думку?

– Культура – саме той елемент, що тримає поняття «нація» і «народ». Є речі, які вивисують людину з буденного. А українська нація має багату культуру. Аби вона лише формувалася в сприятливих умовах. Для мене, особисто, українська культура – це те, що піднімає, підносить до неба. І людину, і народ.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Алла ЧЕРДИНЦЕВА

В Інституті проблем сучасного мистецтва за підтримки Міністерства культури України відкрилася виставка «У нашій раї...» (куратори – Галина Скляренко і Валерій Сахарук).

Присвячена до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка, вона водночас стала продовженням гостроактуальних експозицій останнього часу на тему Майдану, а також містком у майбутнє нашої Батьківщини. Адже цей проект продемонстрував рідкісне для «поточних» виставок філософське осмислення українського сьогодення.

«Минає третє століття, як ми читаємо "Кобзаря". Однак саме зараз, коли ювілей Т. Г. Шевченка драматично співпав із глибокими соціальними зрушеннями у нашому суспільстві, варто замислитися над поетичними посланнями великого поета. Адже, як наголосив Іван Дзюба: "Шевченка розуміємо настільки, наскільки розуміємо себе", – зазначили куратори у прес-релізі "Раю". А нам із першого погляду впала в око відчутна спорідненість цієї виставки із нещодавнім нашумілим проектом «Вогонь любові. Присвята Майдану», що експонувався у столичному ЦСМ М17. Він, нагадаємо, містив окремих розділ творів – предтечу соціального та мистецького Майдану, зміст яких, з огляду на події осені-зими 2013–2014 рр., видається майже пророчим. Експозиція, представлена в Інституті

По дорозі до раю

На відкритті виставки

проблем сучасного мистецтва Галиною Скляренко та Валерієм Сахаруком, можна сказати, складається саме – і тільки – з таких арт-об'єктів. В обрамленні цитат із Тарасових поезій (автор графіті – Володимир Воронцов), вони набувають зовсім нової якості. Філософського осмислення того, як наше сьогодення виростає з минулого, зі вчорашніх роздумів та вчинків. А майбуття – із нинішнього часу.

– Свої фото я зробила 10 років тому, на Грушевського і на Майдані, – розповіла нам, коментуючи свої роботи, відома фотохудожниця Анна Войтенко. – Бачите? Он «барабанчики революції» на Груші. А от – протестувальник весь у крові.

Хоча «помаранчеве» повстання, кажуть, і було безкровним. Та сьогодні багато хто каже, що мої знімки видаються пророчими. Це, звісно, занадто пафосні слова, але... Вам не здається, що у такому спостереженні щось є?..

Учасниками виставки стали широко відомі й молоді українські художники різних творчих спрямувань: Олександр Бабак, Анна Войтенко, Павло Маков, Віктор Марущенко, Анна Миронова, Станіслав Перфецький, Тіберій Сільваші, Анатоль Степаненко, Руслан Тремба. І «пророчими» можна назвати твори кожного з них. Від всесвітньо відомого циклу «Чорнобиль» Віктора Марущенко, фото з якого також представлені у ІПСМ

НАМ України, давно вже видаються символічним «портретом» усієї української буденності, а не тільки нагадують про найбільшу у світі техногенну катастрофу на ЧАЕС до «Пусток» Олександра Бабака (фото полишених сільських хат в українській «глибинці»). Чи чорного, немов сажа на Майдані, медитативного полотна Тіберія Сільваші...

Утім, створеними прямо зараз і про нас, а не 200 років тому при зовсім інших життєвих обставинах, завдяки такій «поліфонії» з образотворчим мистецтвом видаються і твори Кобзаря. «Виставка, підготовлена ІПСМ НАМ України, – концептуальний проект, головна ідея якого полягає у новому

прочитанні Шевченкових поезій через художній діалог із творами сучасного мистецтва. Їхні образи та зміст не тільки не втратили значення для сучасної України, а й можуть стати поштовхом для глибоких роздумів над баченням майбутнього», – зазначають куратори проекту. У живописі, графіці, фото та відео сучасні митці створюють свою, розпочату Шевченком, «Живописну Україну». Уважно вдивляючись у навколишній світ, ставлячи свої питання до традиційних вимірів національного міфу, трагічних катаклізмів буття, вони продовжують і розвивають великі шевченківські теми – природи і людини, боротьби за свободу, мрії про майбутнє. «Рядки Кобзаря окреслюють художній простір, визначають його динаміку і напругу. І тут у коло роздумів поета входить новий досвід, жорсткий. Часто парадоксальний і неоднозначний, де в драмах сучасної України прозора проступають відгомони його образів, ті "вічні українські питання", і відповіді на які має країна і кожен із нас» – цитата з прес-релізу.

Бачення світу і розуміння мистецтва художниками – учасниками виставки – емоційне і аналітичне, критичне і неоднозначне, але завжди особисте і зацікавлене. Їхнє мистецтво відкрите для роздумів та дискусій. У насичених гостротою власного сприйняття творах продовжується Шевченківська традиція, де «історія мого життя складає частину історії моєї Батьківщини».

Метафори художника Вірсти в Києві

Наталія КУЛІШ

У приміщенні Національної академії мистецтв України відкрито виставку французького художника з Буковини Темістокля Вірсти. Представляти його творчість із Провансу, де вони зараз мешкають, приїхала дружина Оріся Вірста.

Посприяли такій чудовій події голова Чернівецького обласного фонду культури Валентина Дяковська та академік НАМУ Олександр Федорук.

Сам Темістокль Вірста занедавав, тому презентацію картин зробила пані Оріся, теж

«Духа голос». Вірста

Відкриття виставки Вірсти

художниця, яка останніми роками стала популяризатором творчості чоловіка, надійною опорою в житті. Завдяки їй та організаторам виставки присутні на відкритті змогли переглянути ще й документальний фільм про митця.

Темістокль Вірста як художник і архітектор є почесним академіком Національної академії мистецтв України (2004), а як громадський діяч доклав чимало зусиль для зміцнення українсько-французьких взаємин. Саме зі стрічки дізнаюся, як щороку проходять у Франції пленери під орудою Вірсти для молодих українських

художників. Вони мають змогу мешкати прямо в садибі старших французьких колег.

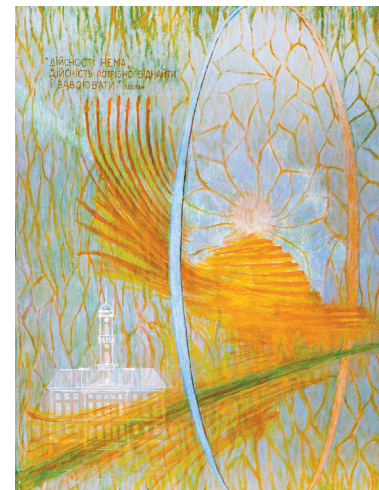
Пані Оріся розповідає, як у повоєнні роки (Вірста із 1950-го в Парижі), її чоловік шукав свій шлях у мистецтві. У Франції молодий Темістокль товаришував із Олександром Архипенком (започаткував напрямок кубізму в скульптурі) та Пабло Пікасо, який творив сюрреалістичні картини. Вірста віднайшов у образотворчому мистецтві свою стежку. Його мистецький напрямок – лірична абстракція.

– Наш земляк відкритий для спілкування, тому і є змога організувати пленери у Провансі,

– радіє за молодих художників Валентина Дяковська.

А пані Оріся зізналася, що переїхавши з гомінного Парижа до Провансу, вони з чоловіком ніби потрапили у оазу теплих метафор природи. «Там легко твориться», – каже вона і звертає увагу на картину «Меридіан серця»: «Буковини шлях зелений», яка нагадує про незабутній край. «Глядач сам має вирішити, що зображено на картині», – додає Оріся Вірста. На полотні читаю слова Целана: «Дійсності нема, дійсність потрібно віднайти і завоювати».

По приїзді 1993 року в Україну, Темістокль Вірста майже рік

«Меридіан серця». Вірста

подорожував країною від музею до музею (посприяв той-таки Олександр Федорук, до речі, народжений у Франції).

– У кожному музеї він малював не менше двох картин і залишав їх на згадку, щоб уникнути проблем на митниці, – розповідає О. Федорук.

Під час відкриття виставки президент НАМУ Андрій Чебикін звернув увагу присутніх і на символічну алегорію підписів Вірсти на картинах. «Вони самі по собі є орнаментом. Адже алегорія визначає форму, а символіка – зміст твору», – наголосив А. Чебикін.

Виставка живопису Темістокля Вірсти триватиме до 15 квітня.

Фото автора

Жінки Майдану: збудуємо нову Україну

Світлана СОКОЛОВА

У столиці, виставковій залі Офісу Програми імені Фулбрайта, презентовано фотовиставку «Жінки Майдану».

Влаштували виставку згідно Програми, громадська благодійна організація «Українське Фулбрайтівське Коло» разом із Міжнародним благодійним фондом «Український жіночий фонд» та Жіночою сотнею ім. О. Кобилянської. Представлено світлини 25 фотографів як професійних, так і любителів, які, на думку організаторів, всебічно змалювали портрет жіночого обличчя Майдану. Це А. Антос (Португалія), А. Власова, І. Гільбо, Лон Кауфман (США), Д. Ларін та ін. Знайомимось із нердагованим і непідправленим політичними істориками образом українського жіноцтва – матерів, сестер, дружин, дочок, які свідомо й самовіддано захищали право на краще життя.

Характеризуючи героїнь світлин, директор Програми імені Фулбрайта в Україні Марта Коломієць сказала: «Це жінки, які там були з першого дня до останнього: допомагали медслужбі, кухні, підтримували морально».

Експозиція є початком розповіді історії Майдану, бо знімається ще документальний фільм про його жінок. Виставка триватиме до 22 квітня, і я б хотіла, аби кожен запросив своїх друзів подивитися на ці чудові обличчя, які мені дають надію, що все в Україні буде гаразд».

І справді, сяючі очі жінок, які укрічують шоломи віночками, вселяють обережний оптимізм. Бачимо на фото, як вони нарівні з чоловіками борються, передають одна одній важке каміння бруківки, готують канапки, наводять порядок на вулиці з лопатами, надають медичну допомогу. Водночас на місці подій працює художниця та грає на фортепіано юнка,

– обпаленим душам було необхідне підживлення мистецтвом.

Розповідає активістка Людмила: «Робила те, що потрібно було, починаючи від кухні до інтерв'ю французькому каналу, представників якого зачарував рівень нашої солідарності, – відбувалося «цементування» народу. Мені здається, в душі кожного Майдан ще не закінчився, тому що ми пережили й власну трансформацію, і очищення, – найкращі наші якості були підняті на поверхню! Думаю, що кожен із нас відчуває, що справа не завершена, ми спільно будуватимемо нову Україну».

«Жінки на майдані себе не берегли, не ховалися, – згадує

художник Мар'ян Лунів. – Я бачив їх у багатьох небезпечних місцях, там були і матері, які старалися подивитися в очі тим, хто становив небезпеку їхнім дітям». Типовими образами художник вважає хоча б змальовані на світлинах професійного фотографа Ігоря Гільбо. Він зупинив за допомогою об'єктива незабутні миті: усмінене обличчя співачки Руслани, стривожені очі дівчини в касці та масці, відчайдуха-бабуся із мішком у руках.

«Оце їх вони хотіли перемогти? – зі щирим подивом в очах ставить риторичне запитання київський фотограф Ігор Гільбо. – Дівчину в масці з таким виразним обличчям як було не сфотографувати? А за жінкою похилого віку я довго спостерігав 20 лютого, у непростий день. Вона прибирала, немов у себе в хаті. Тобто, жінки робили загальну справу як свою життєву».

Представниці слабкої статі вийшли на Майдан, щоб разом з чоловіками відстоювати своє право жити в чесній європейській державі, де поважають права кожного, дотримуються демократичних цінностей та свободи. Поспішайте на виставку, щоб побачити, як вони це здійснювали.

Фото авторки

НОВИНИ

ІСТОРІЯ У СВІТЛИНАХ

Видавництво «Основи» спільно з агентством ArtManagement готують до випуску ілюстроване видання, яке в фотографіях розповість про революційні події, що назавжди ввійшли в історію України під загальною назвою #Євромайдан. Відбір світлин триває! Свої роботи можна надсилати за адресою euromaidanbook@gmail.com до 15 квітня.

Головна мета видання – не тільки відтворити хронологію буремних подій 2013–2014 років за допомогою унікальних знімків, а й розкрити сутність соціального феномену, який змусив цілий світ заговорити про Україну.

Тексти в книзі будуть представлені українською та англійською мовами. Вихід #EUROMAIDAN – History in the making запланований на кінець літа 2014 року. А протягом наступного місяця будуть оголошені детальний зміст, список запрошених авторів та фотографів.

Ініціаторами проекту #EUROMAIDAN – History in the making виступили Володимир Кадигроб, Богдана Павличко та Катерина Тейлор.

Антон КЛОЦ

Алла ЧЕРДИНЦЕВА

У київському музеї «Духовні скарби України» презентовано виставку Матвія Вайсберга «Стіна. 28.01–8.03.2014». Картини створені за мотивами подій на Майдані.

«Майдан-2014 не «народив» власного мистецтва!» – сумували нещодавно критики, згадуючи, як разом із Помаранчевою революцією у 2004 році народилася знаменита київська арт-група Р.Е.П. А вже сьогодні можемо констатувати: зимова наша революція стала поштовхом для змін у творчості знаних представників вітчизняного малярства. Напевне, чи не найвагомим пам'ятником буремним дням, що минули, можна вважати живопис Матвія Вайсберга. «Яким чином тобі вдалося передати сам дух подій на Грушевського та Інститутській, на палаючому Майдані?» – перепитують, роздивляючись із помітним подивом, немов уперше в житті побачили Мітю (так друзі між собою кличуть пана Матвія), навіть старі приятелі. Той помітно бентежиться та знижує плечима. Вайсберг не любить красивих слів і бути у центрі уваги – йому простіше говорити

Пряме потрапляння у серце

М. Вайсберг (справа) на відкритті виставки

за допомогою картин та – про живопис.

«До того, як почав малювати Майдан, у мене на столі не було червоної фарби», – пояснює. – Коли я розпочав писати, зрозумів, що моя палітра нагадує мені землю на Грушевського. Попіл, гар покришок, дим...» Взагалі, його розповідь про те, як, власне, створювалися 28 картин «Стіни», що стали неочікуваним ніким продовженням попереднього циклу «Стіна Плачу», нагадує нескінченні роздуми-медитацію вголос. Не стільки

навіть про полотна, скільки про саму сучасну українську історію, побачену через живопис.

– Я не працював прямо на барикадах, ні, – каже художник. – Робив усе вже потім – у студії, за спогадами, за фотографіями, власними у тому числі... У той час, коли було перемир'я. Два місяці я взагалі не думав, що можна було щось робити. По-перше, музи мовчали. По-друге, я вважав, що моя присутність десь там необхідна».

Двадцять вісім невеликих картин, з яких змонтовано

«Стіну», присвячено загалом трьома подіям: ночі першого грудневого штурму, тижню січневого протистояння. «Ці всі картини для мене – як занози із серця витягуєш, воно болить, але полегшення настає», – каже Матвій.

«Стіна. 28.01–8.03.2014» стала чи не першою серією полотен, що створювалася прямо в очах численної світової аудиторії, адже тільки-но завершені полотна Вайсберг фотографував, і у вигляді світлин-репродукцій

«вивішував» на своїй сторінці у Фейсбуці. Так увесь світ, затамувавши подих, долучився відразу і до української революції – і до появи «портретів» її духу, її росту та розвитку. «Пряме потрапляння у серце», – так вже встигла охарактеризувати «Стіну» вітчизняна публіка. «Навіть не сподівалися побачити ці полотна живою. А тут виставка! Добре, що більше нічого не виставлялося. Суцільні білі стіни великої зали і сконцентровані на одній стіні всі емоції, на які й дивитися боляче, й відірватися від них важко», – пишуть сьогодні відвідувачі, дякуючи Матвію Вайсбергу за побачене. А сам він каже:

– Робота особлива з етичної точки зору, за неї заплачено кров'ю людей, так що нарізно це точно не продається, а як цілісний твір – можливо, музею. У будь-якому разі поки мені хотілося б показати виставку і в інших країнах.

«Стіна» – це моє послання світу, документ часу, шматочок історичної стіни. Картина має особливі часові властивості: вона пишеться зараз, повідомляє про минуле і посилається в майбутнє. Відчуваю, що зробив щось потрібне – причому не тільки для себе, а й, судячи з відгуків, для чималого кількості людей».

Концерт-реквієм пам'яті Небесної сотні

«*Оживе добра слава*
Наша дума, наша пісня
Не вмере, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!

Т. Г. Шевченко

Невимовна туга супроводжувала концерт-реквієм, на якому вшановували пам'ять трагічно загиблих героїв Небесної сотні. Вони поклали своє життя заради нашого мирного майбутнього...

Незважаючи на сум та жалобу заходу, наче присутність цих героїв, а також велична музика композиторів-класиків від бароко до сучасності осяяла Великий зал Національної музичної академії України, до речі, будівля якої весь час знаходилася в епіцентрі страшних лютневих подій.

Після концерту міністр культури України Євген Нищук, ректор академії Володимир Рожок, ініціатор проведення концерту, а також видатні диригенти Володимир Сіренко, Євген Савчук та співачка Тамара Ходакова відповіли на кілька хвилюючих запитань, поділивши своїми думками з читачами:

ЄВГЕН НИЩУК, МІНІСТР КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

– *Євгене Миколайовичу, якими Ви бачите сьогодні шляхи розвитку української культури в цілому?*

– Із огляду на непросту економічну ситуацію та й взагалі на події, що відбуваються сьогодні в державі,

важко сказати щось про розвиток. Влучніше говорити про збереження галузі в цілому. Адже культура та традиції України знані далеко за її межами, і не секрет, що наших музикантів, вокалістів, хореографів високо цінують весь мистецький світ.

Безумовно, в тих умовах, в яких ми опинилися нині, я б наголошував передусім на збереженні колективів, які існують, уже мають певні здобутки, стабільно функціонують. І це не стосується питань тієї чи іншої влади. Важливо, щоб ми не розгубили талановитих представників мистецтва, щоб не було відтоку за кордон. І краєм у цьому напрямку я зараз працюю. Це напряму стосується і нових проєктів, і програм по секвестру, і питань щодо скорочень.

Я роблю все для того, щоб утримати баланс, зробити так, щоб потреби культурної галузі були почуті. Треба відмітити, що Міністерство фінансів враховує важливі для нас моменти. Також можу заспокоїти мистецьку

Концерт-реквієм

спільноту, бо знаю, що деякі публікації викликали у людей хвилю занепокоєння. Зараз ми працюємо над тими системними змінами, які згодом призведуть до стратегічної перебудови мислення та шляхів розвитку як самого відомства Міністерства культури, так і галузі в цілому. Ми прагнемо змінити шляхи пошуків інвесторів та фінансування. І сьогодні це дуже важливо. Саме ці дії призведуть до позитивних змін, певного поживлення нинішньої ситуації.

ВОЛОДИМИР РОЖОК, РЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

– *Володимире Івановичу, як саме у Вас виникла думка про створення цього тематичного заходу?*

– Вся трагедія розігралася навколо стін Музичної академії. Так сталося, що наша будівля була в епіцентрі подій. Консерваторія – це візитна картка столиці, та й взагалі, всієї держави. Ми не могли пройти осторонь сороковин і не відгукнутися на ті жахливі події. Ми хотіли вкласти душу й серце для того, щоб показати, що ми з людьми, які постраждали. А тих, кого немає серед нас... Хай царствує їхня пам'ять, ми її зберігатимемо і надалі. Тому коли в мене виникла ідея вшанувати загиблих, одразу відгукнулися наші колективи – і капела «Думка», і наш хор студентів академії, яким керує Євген Савчук, і симфонічний оркестр на чолі з Володимиром Сіренко.

– *Вам як ректору, напевно, було дуже важко пережити за нашу рідну консерваторію...*

– Я тут був із самого початку і до кінця. 19, 20 лютого, під час цих страшних подій, я знаходився тут. Просив усіх сотників,

які були на Майдані, не допустити захоплення академії, адже там нікого не було, окрім ректора. Я ходив зі свяченою водою, окроплював коридори. І слава Богу, нам допоміг Всевишній це пережити.

Протягом трьох місяців у нас мешкали представники партії «Удар», ми домовилися з ними ще в грудні, це дало можливість уникнути захвату закладу як такого. Нам не побили вікна, не знищили бібліотеку і так далі, адже були такі прагнення. Ці люди дуже допомогли, і я вдячний усім, хто серйозно поставився до проблеми і допоміг разом зберегти унікальний мистецький навчальний заклад.

Ми готуємося до капітального ремонту, який конче потрібен, просимо у держави кошти, і я сподіваюсь, це питання буде вирішено, але трошки згодом, не зараз.

ДИРИГЕНТ ВОЛОДИМИР СІРЕНКО

– *Володимире Федоровичу, чи повинен митець, на Вашу думку, реагувати на політичне життя держави?*

– Я не знаю як потрібно... Можу казати лише за себе. Сьогодні, після сорока днів з того моменту, як вбивали людей, виказувати свою позицію набагато простіше. Дуже тяжко було це зробити безпосередньо під час Майдану. Я не був героєм, не був на барикадах, тому не маю найменшого права щось говорити, більш того, когось засуджувати. Звісно, що ми не будемо і не можемо бути осторонь усіх подій. Адже ми є люди, живемо серед людей, тому і реагуємо по-людськи. Не можна вбивати, бити, ображати, принижувати. Як інакше на ці страшні речі можна реагувати? Просто в когось вистачило духу піти на

барикади, взяти хоча б каменюку в руки, в мене цього духу не вистачило, на жаль...

– *Скажіть, сьогоднішня програма зумовлена тематикою вечора...*

– Звісно. Існує безліч творів, які виконують під час поминальних подій, тому така урочисто сумна, просвітлена музика.

– *Як Ви вважаєте, що найперше потрібно для мистецького зростання нації?*

– Працювати і працювати, орати і орати цю ниву. За останні 20 років ми перетворилися просто в культурну резервацію. Ще 2004-го, під час Помаранчевої революції, я виходив в ефір і говорив про те, що мусимо іти в Європу. На прикладі Польщі та Німеччини, яка тільки об'єдналась, адже ми їздили на гастролі з початку 90-х років і бачили, як люди будують своє майбутнє. Ми цього також прагнули і прагнемо зараз. Сьогодні починається наш рух не просто до Європи, а до європейського ставлення до своєї культури.

ДИРИГЕНТ ЄВГЕН САВЧУК

– *Євгене Герасимовичу, як Ви вважаєте, в цей складний час для всього народу людина мистецтва повинна втручатися у політичні та інші події, чи навпаки, зберігати певний нейтралітет?*

– Я не думаю, що потрібно зберігати нейтралітет. У нас є своя земля, народ, держава, який тут може бути нейтралітет? А звідси впливають і всі подальші дії – захист, любов до Батьківщини, мистецтва, всього! Потрібно дбати та намагатися, щоб ми були не гірші за інші народи.

– *Який, на Вашу думку, стан духовного життя України? Нині побутує думка про повний занепад...*

– Я не можу так сказати. Якійсь структури розвалюються, але з'являється щось інше. Безумовно, часи не найкращі, в основному тому, що ми не можемо стабілізуватися: прийти до власної свідомості «хто ми такі», економічно, просто структурно як держава, не можемо твердо знайти собі місце серед інших країн і народів. Але я думаю, що все поступово покращиться.

– *Що Ви побажаєте нашим читачам?*

– Сьогодні найперше – бажаю миру! А ще працювати таким чином, щоб ми використовували всі свої можливості, які маємо на сьогодні, а ми їх маємо – і людей, і внутрішнє багатство, і розвинуту систему освіти та нашого духовного піднесення. Нам необхідно лише старатися.

ТАМАРА ХОДАКОВА (СОПРАНО)

– *Як Ви вважаєте, музика може допомогти людині під час страшної боротьби?*

– Розумієте, музика – це те, що знаходить ся всередині нас, і тільки завдяки їй ми можемо

якось виказати свої почуття. Насправді, у тяжкі воєнні часи музичні колективи активно виступали. Ці мистецькі події були немов ковток чистого повітря, втеча в інший, кращий світ, і вони давали людям величезний енергетичний заряд жити далі, тим людям, які на наступний день виходили на передову...

Зараз, у такий складний для України час, музика повинна лунає, без неї неможливо жити... Більш того, українці такі талановиті, співочі, пісня – душа нашого народу! Важко, але потрібно рухатись вперед.

– *Яка Ваша особиста позиція щодо існуючих подій?*

– Що б не відбувалося, повинен бути мир у всьому світі. Україна вже втомилася від такого ставлення своїх сусідів, які ніяк не можуть її поділити... Україна повинна мати власне обличчя, гідність і рухатись у світ, не втрачаючи себе. Як говорив Шевченко, і чужого научайтесь, й свого не цурайтесь. Потрібно приймати все з гідністю та власною самосвідомістю.

Подякувавши майстрам за щирі висловлювання, сподіваюся, що наступного разу тематикою нових мистецьких заходів будуть радісні та святкові події. І разом з тим тримаймося разом і намагаймося зміцнювати, розвивати, зберігати нашу культуру в усіх її проявах. Миру та процвітання нашій країні!

Спілкувалася Ірина КУРКОВА

Аліна ОНОПА

Цьогоріч виповнюється 50 років із часу виходу на екран українського фільму про Тараса Шевченка «Сон» режисера Володимира Денисенка.

Стрічку було знято 1964 року на кіностудії ім. О. Довженка до ювілею великого Кобзаря. Після кіно-театрального прокату картина «Сон» потрапила в архів, звідки її брали для публічних показів кілька разів. І ось, до 200-річчя Тараса Григоровича, у Національній спілці кінематографістів України глядачі мали змогу знову переглянути цю широко-масштабну біографічну картину.

Автори сценарію – народний артист УРСР, лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка Володимир Денисенко і поет, громадський діяч, Герой України Дмитро Павличко. Дмитро Васильович був присутній на кінопоказі, де цікаво розповів про копітку праці над створенням стрічки.

У фільмі відтворено один із періодів життя Т. Шевченка – від дитячих років до заслання. За вірші, які писав молодий Тарас, царська влада викликала його на допит. Замість розкаяння Шевченко продовжував писати нові рядки, сповнені болю за тяжку долю народу. Влада,

Фільм, що не старіє

остерігаючись того, що ці твори можуть підштовхнути селян до повстання, вирішує відправити Шевченка в солдати із заборною писати і малювати. Фільм так тонко і правдиво відображає душевний стан поета, його роздуми про життя, народ і свободу, що відчуваєш себе по той бік екрану, співпереживаючи разом із головним героєм.

«Шевченко став «вибуховим» поетом після викупу з кріпацтва. Тоді він зрозумів усю трагедію свого народу – неможливо бути вільною людиною, коли твій народ у неволі», – зауважив Дмитро Павличко.

Уже із перших кадрів кінострічка приковує погляди глядачів. Головну роль – молодого Шевченка майстерно зіграв, тоді ще студент, знаний актор Іван Миколайчук. Чого тільки вартий його пронизливий погляд! Оті великі глибокі очі, сповнені суму, говорять більше, ніж слова.

«Іван Миколайчук прекрасно знявся у головній ролі фільму «Сон», цим був зумовлений успіх стрічки», – сказав на вечорі голова Національної спілки кінематографістів України Сергій Тримбач.

Талановитий був і весь акторський склад: Юрій Леонтьєв у ролі

малого Тараса, Дмитро Мілютенко (дядько Іван), Володимир Гончаров (пан Енгельгардт), Михайло Державін (Карл Брюллов), Костянтин Степанков (Іван Сошенко), Раїса Недашківська (Причинна), Наталія Наум (Ядвига Гусиковська) та інші – кожен із них точно і чуттєво передав свій художній образ.

Неабиякий вплив на глядачів мало поєднання щирих слів Дмитра Павличка з душевною музикою фільму. І це не дивно, адже композитором кінострічки був Олександр Білаш. Саме для цього фільму написана багатьма

улюблена пісня «Лелеченьки», в якій щемливі слова Д. Павличка з тужливою мелодією О. Білаша торкаються найпотаємніших струн душі.

Після перегляду картини Дмитро Павличко сказав: «Цей фільм – частинка мого життя. Він – складний, майстерний, у ньому все перебуває у взаємозв'язку.

Те, що ви побачили на екрані, належить до минулих часів, але воно повчальне для всіх і нині. Шевченко – великий учитель народів, демократії, людяності, нетерпимості до всього злого. Шевченко – наш Бог і його ніхто не переможе».

На фото кадри з фільму «Сон»

Кримськотатарське кіно: міни уповільненої дії

Антон ФІЛАТОВ

Одна з ключових рис кожного знакового для свого часу митця – вміння пророкувати. Наприклад, у травні 2010 року відбулася прем'єра стрічки Рашиба Бушарба «Поза законом», що розгортає перед глядачем панораму життя ліберально налаштованих жителів арабських країн. А вже в грудні того ж року в Тунісі почалися заворушення, що переросли в масштабну революційну хвилю «Арабської весни».

Тонка організація мистецької свідомості дає можливість завчасно відчувати найменші віяння в навколишньому світі, які лишаються непомітними для звичайних обивателів.

Пророчим у певному сенсі став і український повнометражний фільм Ахтема Сейтаблаєва «Хайтарма», який було представлено широкій аудиторії торік. Картина нагадує про трагічну дату в історії кримськотатарського народу – 18 травня 1944 року, коли за вказівкою Сталіна відбулася депортація кримських татар.

В центрі її сюжету – двічі «Герой Радянського Союзу» льотчик Аметхан Султан. Після боїв за звільнення Севастополя у травні 1944 року він отримує

Кадр із фільму «Татарський триптих»

відпустку, під час якої їде в рідну Алупку. Саме в цей час на його очах і починається депортація.

Подібна «депортація» має місце і сьогодні. Правда, жителів Кримського півострова вже не вивозять у вагонах, а просто роздають їм російські паспорти з магаданською пропискою.

Хоч «Хайтарма» і став першим кримськотатарським фільмом – це не перша повнометражна ігрова стрічка про цей південноукраїнський народ. Першопрохідником на цьому поприщі став режисер Олександр Муратов, який у 2004 році випустив картину «Татарський триптих».

Під час прем'єри цієї стрічки її називали «подією» та «досягненням». Однак у ті роки, коли в Україні знімали два-три повнометражні ігрові фільми на рік, – кожен з них можна було назвати «подією».

В основу сюжету картини покладено три новели Михайла Коцюбинського: «В путях шайтана», «На камені» та «Під мінаретом». Сюжети всіх трьох новел об'єднує бажання головних героїв пронести своє кохання через жорстокі реалії навколишнього світу.

У стрічці відчувається ніжне ставлення режисера до цього народу. Персонажі картини розмовляють кримськотатарською мовою. Ритуали та звичаї кримських татар показуються на екрані в усіх деталях. А етнографічна правда в окремих епізодах просто вражає.

Зйомки картини проходили в Бахчисараї, Балаклаві, під Судакком та на Карадазі.

Ці фільми залишилися маргінальними як за своєю тематикою, так і за своєю дистрибуцією. Вони не отримали належного

кінотеатрального прокату. Обидва прозвучали лише у вузьких колах кінематографістів, отримавши лічені покази для широкі аудиторії. Прикро... Адже вони порушують теми, які не зустрінеш в жодному іншому ігровому фільмі. Та якщо розцінювати їх з точки зору художньої якості – це здається справедливим.

Як в «Хайтармі», так і у «Татарському триптиху» кидається у вічі телевізійна (в найгіршому сенсі цього слова) естетика. Обидві ці стрічки не претендують на те, щоб прозвучати на увесь світ. Адже їхній художній рівень дуже далекий від ідеалу.

В картині Сейтаблаєва, знятій в естетиці радянського шлягеру «В бій йдуть одні старики» відчувається недосвідченість знімальної групи. А в картині Муратова – навпаки – «втомлена рука» літнього режисера.

Ще в січні цього року, перед тим, як над Верховною Радою Криму замайорів російський прапор, Ахтем Сейтаблаєв заявив про підготовку до роботи над новим фільмом про кримських татар. За словами режисера, стрічка задумується, як костюмована історична драма про Аліма Айдамака, кримськотатарського Робін Гуда. Зйомки мають розпочатися через рік.

Що ж, в задумі майбутньої картини Сейтаблаєва відчувається натяк на сумне майбуття кримськотатарського народу.

Адже не випадково саме сьогодні фільммейкер вирішив нагадати середньовічну легенду про сміливого воїна, який грабував багатих і роздавав нагробане бідним, таким чином відновлюючи справедливість серед звичайних людей, що зазнали утисків імперії...

Кадр із фільму «Хайтарма»

І «Хайтарма», і «Татарський триптих» – картини, що на відміну від гучних блокбастерів чи фестивальных прем'єр, не збиратимуть ані величезні каси в кінотеатрах, ані нагороди престижних кінофорумів. Це стрічки, що не відійдуть в минуле під натиском нових прем'єр. Обидві картини – носії культурної пам'яті, своєрідна ДНК кримськотатарського народу. Їх покази проходять безсистемно – як партизанська війна. А ефект після перегляду нагадує контузию від вибуху. І поки умовні кордони кримських татар захищені такими «кінематографічними мінами» – культурній пам'яті цього південноукраїнського народу ніщо не загрожує.

Завітайте на «Книжковий Арсенал»

Наталя КУЛІШ

У Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький Арсенал» з 8 до 13 квітня триває IV Міжнародний книжковий фестиваль.

На урочистому відкритті міністр культури України Євген Нищук привітав усіх з визначною подією – святом «Книжкового Арсеналу» і висловив сподівання, що «магія книги» працюватиме в позитиві. Адже не дарма місія фестивалю – популяризувати читання, книгодрук і розповсюдження видань, а також створювати міждисциплінарний контекст навколо книги, що загалом сприятиме розвитку сучасного культурного процесу.

Під час відкриття організатори висловили сподівання, що

На церемонії відкриття

захід стане найважливішою подією 2014 року, яка об'єднає літературу і мистецтво, а також розширить культурні впливи України у світі.

Почесний гість, Надзвичайний і Повноважний Посол Франції в Україні Алан Ремі вручив

Орден Почесного легіону українському письменнику Андрію Куркову «як демократу і патріоту України», книги якого найбільше читають у Франції. «Нагорода є подякою нашої країни всій Україні в особі письменника у сприянні культурним відносинам між державами», – наголосив А. Ремі.

Окрім літературних авторських презентацій під час фестивалю відбуваються майстер-класи і лекторії письменників, кінопокази і вшанування творчості Тараса Шевченка, а також дві виставки ілюстрацій у рамках арт-програми видавничої справи. Родзинкою заходу стали дитячі майданчики «Арсенал Ідей», де малюкам в ігровій формі розповідають про серйозні речі. Спеціальними програмами для дорослих стали дискусійні клуби філософів «Інтелектуальні образи Майдану».

Приємно зазначити, що вже не перший рік активну участь у «Книжковому Арсеналі» бере

наше Національне газетно-журнальне видавництво. Представлені на його стендах газети «Культура і життя» та «Кримська світлиця», а також журнали «Театрально-концертний Київ», «Український театр», «Музика», «Пам'ятки України» та «Українська культура» викликають жвавий інтерес відвідувачів виставки.

Особливість «Книжкового Арсеналу» в тому, що він пропагує погляд на книгу не лише як на продукт, але й як на важливу частину ширшого культурного процесу, сучасного стилю життя. Це п'ятиденний насичений марафон подій для різноманітних аудиторій:

Виставка-ярмарок за участю понад 100 видавництв, книжкових проектів та міжнародних партнерів пропонує широкий вибір художньої, дитячої, non-fiction і мистецької літератури та найкращу атмосферу для інтелектуальних покупок і відкриттів. Щороку ярмарок відвідує близько 40 тисяч читачів.

«Книжковий Арсенал 2014» не випадково розпочався разом з улюбленою киянами Французькою Вісною, адже вперше фестиваль вітає Почесного гостя – Францію – країну, з якою Україну пов'язує чимало мистецьких та літературних традицій, фігур, історій та ідей. Французький Інститут та Посольство Франції в Україні запросили 10 гостей, серед яких, зокрема, Давід Фонкінос – один із найпопулярніших сучасних французьких письменників, автор роману «Ніжність» (екранізованого з Одрі Тоту в головній ролі). Для літературних

франкофілів відбуваються презентації нових книг, кінопокази, лекції, зустрічі і круглі столи.

У рамках фестивалю проходять зустрічі з відомими письменниками, впливовими літературними діячами та інтелектуалами із 10 країн. Міжнародними партнерами фестивалю цього року є Гете-Інститут в Україні, Австрійський культурний форум, Чеський Центр у Києві, Польський Інститут в Україні.

Запрошуємо всіх відвідати «Книжковий Арсенал»!

Фото авторки та Аліни ОНОПИ

О. ТВЕРДОХЛІБ

Україна для нього – все

У Національному музеї літератури України відбувся літературно-мистецький вечір «Гоголь і Україна» до 205-річчя письменника. В експозиційній залі музею, яка висвітлює життєвий і творчий шлях М. Гоголя, зібралося прекрасне товариство, щоб сказати і почути слово про українця.

Вивчати М. Гоголя, подорожуючи його місцями, відвідуючи полтавську землю, закликала кандидат філологічних наук, доцент Гуманітарного інституту

Київського університету ім. Бориса Грінченка Тетяна Тверітінова. Науковець зуміла перенести аудиторію в ті найвіддаленіші куточки Ніжина, де учень лицю Микола Гоголь-Яновський освоював усе те, що створив народ, і всю цю народну мудрість заносив до своєї «підручної енциклопедії». Тож і нині на Гоголеві батьківщині до свята Івана Купала готуються по-особливому. Щоб краще відчувати атмосферу вечора напередодні свята до участі було запрошено фольклорний гурт «Первоцвіт» Київської дитячої школи мистецтв ім. М. Вериківського, яким керує Юлія Герштун. Ним і було представлено купальський цикл.

Слово великого майстра слова прозвучало у виконанні студентки 4 курсу Інституту філології Національного університету ім. Тараса Шевченка Яніни Дияк.

Микола Гоголь надзвичайно актуальний і сьогодні, за його творами знімають фільми, його герої мають своє сценічне життя. Завдячуючи акторам Київського

муніципального академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва Ірини Ладіній та Євгену Шептекіті ми ближче відчували Гоголевих Оксану та Вакулу. Актори майстерно зіграли уривок із опери «Ніч перед Різдом» (режисер Лариса Моспан-Шульга, концертмейстер Катерина Купцова).

Про особливий пієтет і любов Гоголя до української пісні відомо всім. Він називав пісні «народною історією, живою, яскравою, барвистою, правдивою, що

розкриває все життя народу». Зібріркою українських народних пісень він ніколи не розлучався.

Віднайденими давніми українськими колисковими «Ой спи, дитя, без повиття» та «Ой ходить сон по вулиці» Микола Гоголь уже на схилі віку захоплювався, наче справжніми самородними перлами. Саме ці колискові прозвучали у виконанні співачки, бандуристки Надії Боянівської.

Українська народна пісня була для письменника чи не справжньою панацеєю для душі. Її він

радий був чути завжди. Український народний хор ім. С. Павлюченка Київського національного університету культури і мистецтв під керівництвом Олени Скопцової (канд. мистецтвознавства) виконав українські народні пісні, серед яких – давня українська народна пісня «Горе тій чайці, небозі», що була улюбленою піснею дядька Миколи Гоголя Дмитра Трошинського.

На завершення хор виконав «Молитву за Україну». Ту Україну, яку любив Микола Гоголь, яку любимо нині ми, яку любитимуть наші діти та їхні внуки.

Усі, хто завітали на вечір, а були це педагоги Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету ім. Бориса Грінченка та студенти Київського університету ім. Бориса Грінченка, вочевидь, відкрили для себе по-новому свого Микола Гоголя. Я переконана, що і своїм вихованцям передаватимуть ту велику любов до України, яка була і в Миколи Гоголя.

На фото учасники літературно-мистецького вечора

Дорога до храму

Гадаємо, із творчістю українського поета Андрія Демиденка більшість наших читачів давно знайома. Чимало його поезій покладено на музику відомими композиторами, озвучено чудовими співаками. Сьогодні ж Андрій Демиденко презентує свій новий творчий доробок, що увійде до поетичної збірки «Природа – мій оркестр». І певним невеличким вступним словом до неї могли б стати слова журналістки Наталі Свічкалоп з української міжнародної газети «Моя Україна».

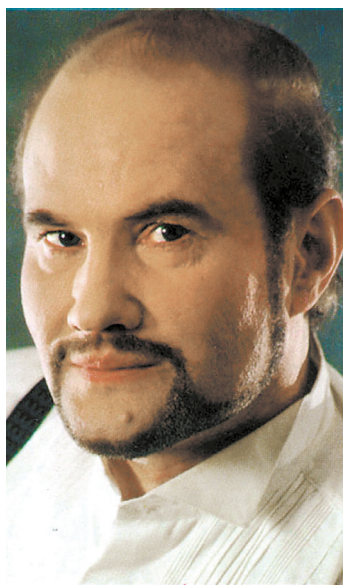
Саме так можна сказати про життєвий та творчий шлях одного з відомих українських поетів Андрія Демиденка. Пісні на його слова звучать більш ніж у 30

країнах світу і перекладені багатьма мовами. Ціле гроно з них зазнали народного визнання, серед них: «Душі криниця», «Місячне колесо», «Звучи, рідна мово!», «Мое

рідне село», «Дай, Боже, радості!», «Батьківський поріг», «Золотиста осінь», «І люблю, і сміюсь, і печалюсь», «Скажу вам, дочці і сину», «Жіноча доля», «Гуцулка-гуцулянка», «Хрустальні цепи», «Україночка».

Кажуть, що тільки у посередності дорога рівна. Талант же має тернистий шлях і в нього, як правило, своя біографія.

А. Демиденко сьогодні – це живий вогонь, що запалює серця, від якого всі ми проймаємося почуттям власної і національної гідності.

Поезія Андрія Демиденка – вражає, настроює душу, вона про кожного з нас, це щемлива правда нашої долі й життя.

МОЛИТВА

І прісно і нині;
Господи, не благослови:
Хто в неправді
Впізнає себе
без імен,
Хто під прапором
рідним
Ловить пафос
Чужинських знамен,
Хто гнобить своє
і карає,
Хто совість свою
І людську
Виставля
на торги.
Господи, не благослови!

* * *

Дихає Слово
Як збілені вишні,
Рими духмянять,
Як стиглий ренет.
І, здається,
Не я пишу вірші –
То вірші
пишуть
мене...

* * *

Без репетицій –
Наливши горло
– до країв! –
Колінцями мелодій,
Виводять точно солов'ї
По нотах Матері-Природи.
Вона навчила їх.
І воздають вони їй
чесно.

Без пісні – помирають
слов'ї!
Без солов'їв – вмирають
весни!

* * *

Люблю в природі пори ранні,
Коли вона – з напівзїтань.
З напівтонів.
Весну люблю
не у парадному убранні,
А в свічах пролісків
серед снігів.

Люблю світанки
Більш ніж ранки.
Люблю сніжинки,
А не шал снігів.
Люблю озвучену тремтливість
На тлі небес.
На тлі алей.
В той час Природа – вища милість!
Тоді у ній – така зворушлива
тендітність!

Так граціозна
Кожна
Акварель!

О БУДЬ ЩАСЛИВОЮ, ЛЮДИНО

О будь щасливою, людино,
Зустринь свій час – не запізнись!
Цілуймо світ цей щохвилино,
Він не повториться на біс.

То засіє яворино,
А то громами засурмить.
Цілуймо світ цей щохвилино,
Він не повториться... й на мить.

Квітують весни білопінно,
А то вже осінь б'є крильми...
Цілуймо світ цей щохвилино,
Він неповторний, як і ми.

* * *

Ах вишні, вишні –
Білі сніговії –
В цвіту рясному, наче травень
у теплі.
Сміється день у ластовинні,
Оркестр грачиний на ріллі.
Пробуджується все.
Все струменіє.
Із клопотів початок все бере.

* * *

Забреду, де озера не збуджені,
Де світання й дерев срібний стан,
І вслухатимусь в тишу, як в музику,
В повнозвучний і мудрий орган.

Забреду в листолет з позолотою,
Захлинуся розмаєм весни,
Буде тиша в мені – стоголосою,
І почую оркестр тишини!

Забреду я від себе й від гомону,
Хмільну річку убрід перейду,
Полікую себе тиші мовою,
І у тишу лицем упаду...

* * *

Безсрібники в душі,
Я вас не прокляну ніколи.
Безсрібники в душі,
Вам не збагнуть
Найвищу суть:
Що можна бідним бути,
В кишнях маючи мільйони.
Безсрібники в душі,
Вас

на олтар
не понесуть.

* * *

Напиши, мій земляче,
з далекої гавані,
Про багатство й самотність свої
напиши,
І про те, що ніколи не буде
там затишно –
На заморській землі українській
душі.

Які думи, земляче, за димкою
сірою?
Що чужинцем назвуть
скільки там не живи?..
А в ночі тільки й сниться
край рідний з домівкою –
І той сон заболить,
як сльоза у вдови.

ОЙ ВІТРЕ-ВІТРОВІЙОЧКУ...

Ой вітре-вітровійочку,
Не губи на лузі ранню бджілочку,
Не зривай із колосу жовту
чілочку,
А дрібненько сійсь, як із ситечка,
І теплом горнися до літечка,
Не гни собі лука із дуба зеленого,
Не неси дощу нам студеного.

Ой дощику-сміянчику
Приходь, приходь на світаночку,
Дзвени, дзвени біля ганочку
радій, радій, як співаночка,
Кропи, кропи понад нивами
Дивосрібними переливами,
Ой дощику, зустрічай ластівочку.

Ой ластівочко,
Пташечко-господарочко,
Вишивай блакить неозорую
Своїм щebetом і узорами,
Подаруй небесам своє святочко,
А нам діточок-ластів'яточок.

Ой вітре-вітровійочку
Ой дощику-сміянчику
Ой ластівочко-господарочко
Привітайте ви нас!

* * *

В надвечір'ї весняному,
Де гніздяться громи,
Кружляла ластівка
Поміж небом й людьми.

Поміж небом і травами
Завертілася гра:
Кружляла ластівка
Як летюча зоря.

Як зоря, що із голосом,
Як зоря, що з крильми,
Як утрачена молодість,
Яку згадує ми.

* * *

Ранок,
Що народжувався у туманах,
Дитинно клубочився,
І, визріваючи барвами,
Сторожко запливав
До осель,
До гаїв,
На луги.
Безгоміння – і край!
І повсюди – гармонія супокою.
Раптом –

Дзинь! Дзень! –
Вигойдує обрій.
І зігрітий
Парним молоком,
Младоденє
Починає
Життя.

ВСЕ В УКРАЇНІ ЯК ТРЕБА

Все в Україні як треба,
Тільки одне не збагну:
Ходить багатий по Небу,
Бідний же ходить по дну.
Боже,
Спини лицемірних.
Боже,
Молю повсякчас!
Боже!
Чим більше у скрині –
Тим менше у серці у нас!
Все в Україні як треба.
Серце лиш біль перейма:
Славить багатих арена,
Ходить за бідним сума.
Боже,
Спини лицемірних.
Боже,
Молю повсякчас!
Боже!
Чим більше у скрині,
Тим менше у серці у нас!
Все в Україні як треба –
Грають в закон, як в лото.
Тільки ніколи в народу
Сонця не вкраде ніхто!
Боже,
Спини лицемірних.
Боже,
Молю повсякчас.
Боже!
Чим більше у скрині –
Тим менше у серці у нас!
Все в Україні як треба,
Тільки ніяк не збагну:
Ходять багаті по небу
Чом же народ мій по дну?

* * *

Розпахнуло світання
небесну крaмницю,
А в ній – голубого-голубого,
ой, полотна!

Кинувся день
Високості напитись,
І здалося,
Що дню Нема Дна...
Чуприниться вітер.
І баркарляться
трави,
соло й хорали!

Усе веде свою мелодію.
Здалося: не уникнути розладу.
А насправді: чує гармонію.

НОВИНИ

З КНИЖКОЮ МОЖНА ПРОЖИТИ КІЛЬКА ЖИТТІВ

У Національній бібліотеці України для дітей та юнацтва щойно завершився Всеукраїнський тиждень дитячого читання «Шевченкові думи переживуть віки».

Починаючи з 1993-го такі тижні в Україні відбуваються щороку. Цьогоріч урочисте відкриття тижня дитячого читання відбулося 21 березня в Херсонській обласній бібліотеці імені Дніпрової Чайки. Він присвячений 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. Дітям запропонували взяти участь у фотоконкурсі за номінаціями: «Пам'ятники Кобзареві», «Сім'я і Шевченко», «Шевченко у школі і житті» та «Шевченко і бібліотека».

Переможців I туру визначали всенародним голосуванням на сайті Бібліотеки. У голосуванні взяли участь 63526 осіб, які оцінювали понад 600 фоторобіт. На II тур відібрано 121 світлина – обговорення тривають. Найкращі знімки тепер можна споглядати у фойє Бібліотеки.

Під час свята книги до діток звернулася генеральний директор Бібліотеки Алла Гордієнко, перший заступник міністра культури України Олеся Островська-Люта, народний депутат України Андрій Павловський, президент Української асоціації видавців та книготорговців Олександр Афонін та головний редактор журналу «Однокласник», письменник Сергій Іванюк.

Директор нагадала, що нині народився казкар Ганс Андерсен (хоча, відгадуючи у кого ж день народження – дітки хором назвали Тараса Шевченка). Олеся Островська-Люта побажала, щоб кожен читач знайшов у бібліотеці свою улюблену книгу. «Читання завжди залишається найкращою розвагою», – наголосила вона. А народний депутат зауважив, що читаючи Шевченка, ми ідентифікуємо себе як українці.

Закриття Тижня читання не означає зменшення уваги до бібліотечних книг. З приходом весни (тепер з дітками легше добиратися на Нивки) бібліотека більше набирає популярності серед маленьких читачів. Бо Національна дитяча бібліотека – це територія творчості та дозвілля. Тут є «Кімната казок», тут можна поспівати в караоке. А батьки мають змогу разом із психологом познайомити з книгою навіть півторарічних малюків.

Усіх запросили до актовї зали, де відбувся літературно-мистецький концерт. Зі сцени діти читали «Кобзаря». А вихованці Київської спеціалізованої музичної школи-інтернату співали «Реветь стогне Дніпр широкий», «Шевченкові» тощо. Олександр Афонін розповів про своє виховання книгою. Каже, у його родині користалися народною настановою: «Без книги і Бога – не до порога, а з книгою і Богом – і за порогом». Письменник Іванюк нагадав, що із цікавою книгою можна прожити життя різних героїв. На його думку, це і є магією читання. Ще один рік цікавої мандрівки світом книг триває.

Наталія КУЛІШ
Фото авторки

НОВИНИ

ДЖАЗОВІ ІМПРОВІЗАЦІЇ
ОЛЕКСАНДРА САРАТСЬКОГО

Олександр Саратський – джазовий піаніст і композитор, викладач Національної музичної академії імені П. І. Чайковського, учасник ансамблю «Два плюс...», з яким записав 4 альбоми, у минулому – керівник групи «XX століття», учасник фестивалів «Рок-панорама» (Москва, 1987), «Інтер-талант» (Прага, 1989) та ін. У концертах з оркестром «Віртуози Львова» Олександр Саратський виконував авторські твори для фортепіано з оркестром, написані у джазовому стилі. Торік Олександр виступив у Львові в авторському концерті з відомим львівським акапельним чоловічим колективом «Орфей», для якого аранжував багато творів. Академічний камерний оркестр «Віртуози Львова», відзначаючи своє 20-річчя, виступає з концертами за участю виконавців, які віддавна співпрацюють з оркестром. Серед цих яскравих та неординарних виконавців є ім'я знамого київського композитора та джазового піаніста Олександра Саратського. Тісна співпраця оркестру з піаністом-віртуозом триває вже упродовж п'яти років.

Цей професійний і неординарний музикант цікавий як особистість, він має свій творчий портрет та композиторський почерк. 11 квітня у Львівській філармонії піаніст виконає власні джазові композиції. Також відбудеться львівська прем'єра його Концерту № 4 для фортепіано з оркестром.

Нещодавно Олександр Саратський виступив у Києві з Національним симфонічним оркестром України під керівництвом Володимира Сіренка, де прозвучала його джазова кантата і відбулася прем'єра згаданого концерту. Також Олександр Саратський з концертом відвідає Ужгород.

За словами головного диригента та засновника оркестру «Віртуози Львова», народного артиста України Сергія Бурка, для оркестру завжди цікавими є спільні проекти з Олександром Саратським: «Пан Олександр має у Львові свою аудиторію. Він блискуче і з великим почуттям смаку виконує музику. Його композиції, як правило, дуже оригінальні і пов'язані з українською пісенною творчістю. Він досить вдало вміє аранжувати українські пісні та мелодії у джазовому викладі. Надзвичайно цікавим буде прем'єрне для Львова виконання автором його фортепіанного концерту. Попередні три фортепіанні концерти засвідчили, що музикант має власне бачення їх написання. Львів є однією зі столиць джазової музики, де відбуваються джазові фестивалі, є чимало меломанів, які люблять слухати музику цього напрямку, а Олександр Саратський є особистістю в музичному світі, яку знають і шанують. На концерті можна гарно провести час, і є унікальна можливість почути нові творчі надбання видатного джазового піаніста Олександра Саратського».

Інф. «КіЖ»

Уславленому квартету – 75!

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

У Колонній залі імені М. В. Лисенка Національної філармонії України відбувся творчий вечір, присвячений 75-річчю квартету баяністів, який носить ім'я його фундатора, патріарха баянного мистецтва М. Різоля.

— **К**вартет був створений ще 1939 року великим ентузіастом баянного мистецтва Миколою Різолем, – вітаючи колектив, говорить генеральний директор філармонії Дмитро Остапенко. – До його складу увійшли сестри Раїса і Марія Білецькі, Микола Різоля та Іван Журомський. Почалися мистецькі будні: підбір репертуару, репетиції, пробні виступи, але Велика Вітчизняна перервала творчі плани. М. Різоля та І. Журомський під час війни працювали у складі концертних фронтових бригад, і лише в 1946 році активно відновили свою творчу діяльність...

Дмитро Остапенко зачитав вітальну адресу міністра культури України Євгена Нищука з найкращими побажаннями колективу. За творче життя ансамбль дав тисячі концертів у різних кутках колишнього Радянського Союзу, з успіхом репрезентуючи українське музичне мистецтво.

Перший склад квартету вів активну концертну діяльність

Всі учасники разом з Р. Білецькою після концерту

протягом 50 років, встановивши своєрідний мистецький рекорд творчого довголіття. Згодом І. Журомського замінив учень М. Різоля Анатолій Тихончук. Слухачі й музичні критики захоплено вітали самобутнє мистецтво цієї групи виконавців, а відомий композитор Т. Хренников сказав: «Перед усім світом цей ансамбль постає як явище унікальне. Я не знаю нині іншого такого колективу такої художньої сили».

У 1992 році квартет очолив учень М. Різоля – відомий музикант-віртуоз, народний артист України Сергій Грінченко. Разом із ним грали Анатолій Тихончук, В'ячеслав Самофалов і Володимир Одинцов. Із 1999 р. до складу ансамблю входять молоді талановиті музиканти – заслужені артисти України Олег Шиян (другий баян), Роман Молоченко (баян-контрабас), а з 2002 р. – Ігор Саєнко (баян-баритон).

– Нинішній склад успішно розвиває найкращі традиції української виконавської школи, закладеної уславленим квартетом під керівництвом народного артиста України, професора М. Різоля, включаючи до програм все більше творів композиторів різних епох і стилів, – говорить ведуча вечора, заслужений діяч мистецтв України Світлана Корецька. – У них, поруч із класикою – сучасна музика, народні та естрадні г'єси. Це – твори В. А. Моцарта, Й. Гайдна, П. Чайковського, Д. Шостаковича, М. Скорика, А. П'яццолли, І. Шамо, В. Монті, В. Зубицького, Й. Штрауса, В. Чернікова, а також обробки М. Різоля, С. Грінченка та інших авторів.

Після перемоги на Міжнародному конкурсі (1999 р.) квартет багато гастролює в Україні та країнах Європи. Записав і випустив два компакт-диски. Фахівці та

преса відзначають високий професійний рівень, яскраве творче обличчя, витончену ансамблеву гру й артистизм. Підтвердження цьому стало рішення керівництва Національної філармонії України про присвоєння квартету імені Миколи Різоля на концерті з нагоди 85-річчя фундатора ансамблю.

Квартет баяністів Національної філармонії України – лауреат Міжнародного конкурсу «Citta di Castelfidardo» в Італії (I премія), дипломант конкурсу «Astor Piazzolla». Нинішній його склад – гідний спадкоємець і послідовник улюбленого в народі жанру, вірний продовжувач виконавських традицій, закладених його славними попередниками.

Глядачі аплодували й дарували квіти присутній у залі жінці-баяністці Раїсі Різоля-Білецькій.

Разом із квартетом-ювіляром на сцені виступили інструментальний ансамбль «Три плюс два» (керівник – заслужений діяч мистецтв України Ігор Снедков) із Харкова, дует баяністів (заслужені артисти України Богдан та Руслан Піроги) та заслужена артистка України Ольга Чубарева.

Багато вітань, квіти, оплески – це найвища нагорода і найкращий дарунок для квартету баяністів імені Миколи Різоля.

Фото авторки

У гості до прикордонників

Руслана ЛОЦМАН,
координатор проекту

За сприяння Міністерства культури та Міністерства оборони в Україні розпочався мистецький проект «Народна філармонія», мета якого підтримати патріотичний дух наших захисників Вітчизни.

До участі у цій Всеукраїнській акції, ініціатором якої є громадське об'єднання «Народна філармонія», долучились народні та заслужені артисти України, композитори, співаки-барди, історики, викладачі та студенти, журналісти Громадського телебачення, кореспонденти електронних і друкованих ЗМІ, активісти «Автодозору».

Недавно відбулася зустріч митців з прикордонниками, які базуються в селищі Гончарівське на Чернігівщині. Хвилюю мовчання учасники

заходу вшанували пам'ять полеглих борців за волю українського народу в усі часи, зокрема і бійців Небесної сотні.

Отець Димитрій (Присяжний) прочитав молитву за Україну, за мир в усьому світі та передав дарунки від прихожан Свято-Покровської церкви м. Боярки Київської області.

Високим патріотичним духом були наповнені старовинні пісенні пісні, повстанські пісні у виконанні заслуженого артиста України, лідера гурту

«Хорея Козацька» Тараса Компаніченка.

Серед учасників концертної програми були артисти з різних куточків України: історик-лектор Валерій Ільчук із полку «Чорних запорожців» з Києва, солістка ансамблю «Горлиця» Євгенія Проворова з Кременчука, виконавиця народних пісень із Черкащини Руслана Лоцман, бард з Луганська Василь Лютий, студентка КНУКіМ із Василькова Саша Міськова. Незважаючи

на польові умови, приємно потишив солдатів жонглер, чемпіон світу з циркового мистецтва Артем Хоманько, який нещодавно повернувся з Америки.

Близько двохсот історичних книг про славних воїнів минулого і сучасності подарував військовим Чернігівщини активний громадський діяч, публіцист і бард, ведучий Євромайдану Володимир Гонський. До мужності та сміливості, стійкості та міцності закликала українських військових заслужена артистка України Леся Горова.

Із вдячними посмішками солдати прийняли листи від київських студенток, які їм передала молода естрадна співачка Аліна Тригуб, вихованка заслуженого діяча мистецтв України Ірини Кириліної.

Завершився тригодинний вечір єднання митців і воїнів українського народу спільним виконанням Гімну України. За цей час поріднилися наші серця і душі однією для всіх ідеєю миру і добра, високого патріотизму та соборності рідної України.

ЗНАЙОМТЕСЬ: ПЕРЕМОЖЦІ КОНКУРСУ

Публікуємо твори переможців поетичного конкурсу «День 8 Березня. Він лише раз на рік?», проведеного музичним порталом «Пісень світ» разом із газетою «Культура і життя». Автори віршованих рядків намагалися виразити, що для кожного з них означає цей день та змалювати образи жінок, прекрасних, як весна.

Переможці нагороджуються можливістю опублікувати свої твори у газеті «Культура і життя».

Почесне перше місце журі присудило молодому авторові з Івано-Франківська Романові Бойчуку. Роман нагороджується також передплатою на газету «Культура і життя» (півроку).

Пропонуємо Вашій увазі також твори Мар'яни Росоловської (друге місце) та Оксани Єременко (третє місце).

Вітаємо переможців!

Роман БОЙЧУК

Оксана ЄРЕМЕНКО

Мар'яна РОСОЛОВСЬКА

ТИ – ВІЧНІСТЬ

Я – талий сніг, а ти – моя Земля,
Я – вітер, ти – хмаринка сніжно-біла,
Промінчик Сонця я, ти – брунька на гіллях,
Я – в небі птах, а ти – моя пір'їна.
Ти – лірика, я – автор твоїх слів.
Коли ж я простір, ти – моя всебічність.
Я твої, свідомосте, політ барвистих снів,
Я просто час твої, ти ж бо – моя... ВІЧНІСТЬ.

Роман БОЙЧУК

ВОСЬМОЕ МАРТА

Это день, когда кофе, как бешенный зверь
Убегают на пол и летит по квартире.
Это день, где мужчины приносят в постель
Подгоревшее «что-то» в расплавленном сыре.

Это день, когда в ванную выйти тайком
Представляется просто таки невозможным.
Когда муж так гордится горячим комком,
Именуемым громко и смело – «пирожным».

Но, кусая хрустящую гренку, уже
Не взираешь на то, что под деснами – пепел.
Он старался. Готовил. И так на душе
Вдруг тепло – ведь он самый любимый на свете.

Да, немного не так он потер этот сыр,
Да, салат ну почти что уже несъедобный.
И неважно, что вместо сырой колбасы
Он пожарил яйцо. Зато торт вышел сдобный.

В этот день они сами стирают носки.
И вздыхают украдкой: «Скорей бы уж завтра!»

Крепких нервов, терпения вам, мужики,
Ведь оно уже близится – 8 Марта!

Оксана ЄРЕМЕНКО

КОХАЙТЕ ЖІНКУ!

Кафе студентське, квіти, чорна кавка,
Два погляди, забулені у часі,
Плітки сторонні... посмішка ласкава,
Тремтячі ніжки, наче в першому класі.
Приємно так... водночас і незручно,
Що будній день, до березня далеко –
Й увагою оточена... Не штучно,
А так приємно, солодко і легко!
Й хоч цієї любові сорок років буде,
Й пережили пліч-о-пліч так багато...
Я – Жінка – не даєш мені забути
Ні в березень, ні в будень, ні у свято...!
Постійно квіти, теплі посиденьки,
Увага, ніжність, щирі поцілунки...
Й так часто дві мої маленькі жменьки
До серця горнуть милі подарунки.
Кафе студентське, тістечка і квіти,
Два погляди, заглиблені в сучасне.
І попри це в душі ми просто діти,
Чиє кохання ні за що не загасне!

Мар'яна РОСОЛОВСЬКА

Його голос зачаровує

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Саме на Благовіщення у Колонній залі імені М. Лисенка Національної філармонії України народний артист України Ігор Борко та ансамбль народних інструментів «Рідні наспіви» подарували глядачам чудовий концертний вечір «Весняний дотик».

На сцені – лауреат Всесоюзного і Республіканського конкурсів артистів естради, володар Гран-прі міжнародного конкурсу в Італії «Світ музики» – ансамбль народних інструментів «Рідні наспіви». Керівник ансамблю – заслужений працівник культури України Юрій Карнаух.

І закружляли, мов у танку, мелодії, переплелись піснями та віршами Ліни Костенко. Ніжно й зворушливо звучить «Веснянка» Ігоря Шамо. Серед розмаїття напрямків і стилів сучасної музичної культури цей колектив

На сцені Ігор Борко

важко порівняти з кимось, та й чи варто, бо «Рідні наспіви» одні. Саме в назві й закованно творче кредо – кращі твори української класичної та сучасної музики, її зв'язки зі світовою музичною культурою. Захоплює в ансамблі все: творчий стиль,

майстерність виконання, віртуозність, професіоналізм, витонченість, артистичність, художній смак, яскрава емоційність, довершеність.

На рахунок колективу тисячі концертних програм. І всі супроводжуються солістами, які

є окрасою української вокальної школи.

Цього разу свій талант, неперевершену майстерність, чудовий настрій дарував гостям і давнім друзям Ігор Борко.

Його ім'я знає у світі. Він – народний артист України, лауреат міжнародних конкурсів. Свого часу маститий італійський тенор Марчелло Аббадо сказав, що голос Борка схожий на голос легендарного співака та кіноактора Баньяміно Джилі. Стриманий і в задумі вийшов маестро на сцену. Українську народну пісню «Повіяв вітер степовий» він присвятив загиблим героям Небесної сотні. Присутні слухали її стоячи.

Звучить унікальний голос Ігоря Борка. Його спів – це глибинна чистота і щирість. Публіка обдаровує співака щедрими оплесками. Здається, його супроводжують два крила: Божий дар і працелюбність.

– Пісню «Заповідь» на слова Леоніда Федорука композитор

Олександр Білаш написав спеціально для Ігоря Борка, – оголошує ведуча вечора, заслужений діяч мистецтв України Світлана Корецька. – Тепер вона звучить у всіх концертах співака.

Краса і сила голосу пана Ігоря, витонченість та глибина, майстерність виконання – справжні. Під час його виступу відчуваєш зростання простору, дотик невідомої краси. У його репертуарі присутня щирість, яка робить мистецтво універсальною мовою спілкування, зрозумілою всім. Саме завдяки таким виконавцям житиме українська пісня.

...Звучать українські, італійські народні пісні у супроводі ансамблю «Рідні наспіви». Пісня «Мама» хоч і виконується італійською, але зворушує до сліз. Зала не раз просить маестро заспівати на «біс».

Ігор Борко дякує глядачам, що саме в такий нелегкий для України час прийшли на його концерт. Він висловив надію, що в Україні все буде добре. І справді, коли є такі золоті таланти світового рівня, все у нас буде добре.

Фото авторки

Ірина КУРКОВА

Імені Вадима Червова

З 4 до 6 квітня у місті Шостці Сумської області проходив Перший всеукраїнський конкурс юних скрипалів і віолончелістів імені видатного українського віолончеліста і педагога Вадима Червова – одного з фундаторів сучасної віолончельної школи в Україні.

У конкурсі взяло участь 49 солістів і 15 ансамблів із семи областей України. Очолив журі змагання відомий український скрипаль Анатолій Баженов

– народний артист України, завідувач кафедри струнних інструментів Національної музичної академії України імені Петра Чайковського, його заступником став знаний віолончеліст і вихованець Вадима Червова Іван Кучер – народний артист України, професор НМАУ. У складі журі була також вдова знаного митця Олена Червова, яка сьогодні поєднує роботу у НМАУ з викладанням у Київській середній спеціальній музичній школі імені Миколи Лисенка, де завідує відділом струнно-смічкових інструментів.

Грає дипломант конкурсу Віталій Маховик (м. Чернігів)

Цьогорічним володарем Гран-прі конкурсу в номінації

«солісти» стала Софія Яковенко (м. Макіївка Донецької обл.).

Дипломи лауреатів першої премії у молодшій групі отримали Ганна Липкіна (м. Прилуки Чернігівської обл.) і Володимир Скиба (м. Шостка Сумської обл.). У старшій групі перемогу здобула Софія Кафтанюк із Житомира.

У номінації «ансамблі» Гран-прі виборов ансамбль віолончелістів із Шостки. Першу премію у молодшій групі присудили ансамблю «Віоліно» (м. Лохвиця Полтавської обл.), а в старшій – ансамблю «Нахнення» з Черкас.

Щиро вітаємо переможців!

Шостка-Київ
Фото Бориса РИБАКА

Тетяна ШНУРЕНКО

«Не я б'ю – верба б'є, за тиждень Великдень!», «Лоза б'є – не заб'є!», «Лоза біла б'є за діло, лоза красна б'є напрасно». Ще кілька днів весняної метушні – і Вербна неділя, провісниця одного із найбільших християнських свят – Великодня. «Весно, весно, що ж ти нам принесла?» Принесла природі тепла, дітям – сонця, господарям – роботи на землі. Ще здавна весна приходить до нас зі світлими святами. Звісно, вони щоріч повторюються, та ми щоразу радіємо щиро та сердечно.

Після свята Вербної неділі починається останній тиждень Великого посту. Ось слова святого Антонія: «Піст – це насамперед стриманість язика, серця, а потім уже черева». Чи добре, коли людина не їсть м'яса, не споживає молока, але лихословить та «п'є кров»

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Жилавий тиждень – перший тиждень Великого посту.

Жирувати – коли йдеться про диких тварин – здобувати їжу. Інше значення – поводитися несерйозно, недоречно пустувати та веселитися.

Житичі – стародавнє плем'я східних слов'ян, яке, як свідчать легенди, мешкало на берегах річки Тетерів. Існує версія, що саме від цього племені походить назва міста Житомир.

Житник – людина, селянин. Ось яка є народна дитяча загадка з, як то кажуть, багатьма невідомими: «Побігла лепетя: вставайте, житники, сідайте на вівсяники, доганяйте шурду-бурду, однімайте штрики-брики». Відповіді цієї давньої загадки ось такі: лепетя – собака, житники – люди, вівсяники – коні, шурда-бурда – вовки, штрики-брики – вівці.

свого ближнього? Піст тілесний потрібний для зміцнення нашого духу, для перемоги нашої волі над плоттю.

Мудрі люди кажуть: «Не те гріх, що ми їмо, а гріх те, що їсть нас». Дехто взагалі вважає піст періодом харчових заборон задля зниження ваги або ж очищення організму. Все ж піст – великий труд, щоб відмити, відчистити від гріховних слів та думок свою душу. А Бог, так кажуть люди, найперше чує саме наші думки.

НЕМА КРАЮ БЕЗ ЗВИЧАЮ

11 квітня – святого Марка. Ходили до лісу чи березового гаю слухати, чи бродить сік у березі. Цим соком обов'язково напували хворих. До білокорої промовляли: «У цьому дереві – чотири дари: хворим на здоров'я, людям – криниця, від зими – світло, старим та малим – утіха».

12 квітня – Івана. Пекли обрядове печиво, «щоб зелені паростки вгору піднімалися».

13 квітня – Вербна неділя. Казали: «Гріх не піти до церкви, коли святять вербу». Була колись традиція цього дня з освяченою вербою ходити з церкви до церкви. Господарі, по поверненню додому, до хати не заходили – йшли в садок, а якщо близько, у поле, садили там кілька гілочок верби: «щоб росла Богові на славу, а нам, людям, на вжиток». Дівчата та хлопці, жартуючи, били одне одного гілочками верби ще біля церкви. Ось одне з побажань: «Будь великий, як верба, а здоровий, як вода, а багатий, як земля». Дотримуючись традицій, на Вербну неділю не можна сіяти конопель та городини – «буде ликовате, як верба». Сьогодні не сіють коноплі. Та це вже з інших причин. А городину не садять, бо буде така, як уже сказано. Якщо хворіють люди чи тварини – разом із цілющими травами варять свячену вербу і цим відваром напувають. Цим же відваром мочать голову – так лікують головний біль. Товчене листя з верби кладуть на рани. А горілку, настояну на її листі, п'ють проти захворювань шлунка. Коли вперше виганяють худобу

на пасовисько, то замість різок беруть гілячки верби – «щоб нечисть не чіплялась до тварин».

Шануючи вербу, її лікувальні властивості, народна пам'ять зберегла і ось таку легенду: «Козяча верба (один із видів цього дерева) проклята Богом за те, що з неї робили цвяхи для хреста, на якому розп'яли Спасителя. За це її черви точать».

За біблійними розповідями, коли Ісус в'їхав на осли до Єрусалима, люди встеляли йому дорогу пальмовим гіллям. Звідси і пішов звичай святити гілля дерев за тиждень до Великодня. Вербу святять здавна. Про це говорить запис в «Ізборніку», датованому 1073 роком. Тут згадується «Праздникъ вѣрбны»: «Древіе многа на брегу Йорданову превысоко, яко вербіе ест и подобно» – прадавні свідчення Данила Паломника, який жив та подорожував світом наприкінці XI – початку XII

століття. В Україні Вербну неділю ще називають Шутковою або Квітною.

14 квітня – початок Страсного (Білого, Великого, Чистого) тижня. За Євангелієм, це час входу Ісуса Христа в Єрусалим, його розп'яття та мученицької смерті. Чистим цей тиждень називається тому, що колись наші предки очищали-освячували своє господарство – «щоб Господь святим вогнем животворного Сонця-Неба у Великдень святить хату, обійстя, ліси, поля, ріки, людину».

15 квітня – за народним календарем – Тита і Полікарпа. Перевіряли насінневі запаси, відкривали засіки та прибирали їх. За церковним календарем – Страсний вівторок.

16 квітня. Великої середи згадують блудницю, яка розкалялась та віддала все своє Христу. На противагу: один із Його учнів цілує та водночас зраджує за тридцять срібних монет.

17 квітня – Чистий четвер. Ніч перед цим днем також називали Страсною. У Чистий четвер вмивалися, обливалися водою, яку набирали до схід сонця. Обов'язково купалися цього дня і хворі люди. Цю воду потім виносили на перехрестя доріг і там виливали – «щоб усі хвороби та болячки там залишалися». Тому такі місця перехожі цього дня «оминали за сім верст» – «щоб вилити болячки до мене не пристали». Вперше підстригати малюків годилося саме на Чистий четвер – тоді волосся буде краще рости. Крихти з хліба, який їдять цього дня за обідом, вважаються цілющими. Готували особливу «четвергову сіль»: її загортали в ганчірку та кидали в піч. Коли ганчірка згорала, сіль витягали. На спечений хліб клали зверху лише «четвергову сіль». Усі традиції, обряди та звичаї ведуть нас до світлого свята Воскресіння Господнього.

СМАЧНОГО!

«Рататуй», відомий нам ще з мультфільму.

Інгредієнти: по 400 г баклажанів, помідорів, кабачків (овочі мають бути приблизно однакового діаметру), сіль. Для соусу: 2 ст. л. оливкової олії, 150 г цибулі, 200 г болгарського перцю, 300 г помідорів або томатного соку, прованські трави (за смаком). Заправка: 2 зубці часнику, 3 ст. л. оливкової олії, зелень (за смаком), червоний гострий перець (не обов'язково).

Прованська кухня здатна зачарувати кожного своїми прянощами й тонкими насиченими ароматами страв. Пропонуємо приготувати

Баклажани, помідори та кабачки нарізати тонкими кружальцями й посолити. Для соусу потрібно зробити сік із помідорів (можна потерти на терці). Цибулю і болгарський перець порізати невеликими кубиками. Цибулю підсмажити до золотистого кольору на оливковій олії і, додавши болгарський перець, тушувати 5 хвилин. Потім додати сік із помідорів, прованські трави й сіль і потримати на середньому вогні ще 5 хвилин. За бажанням можна додати 3–4 ст. л. червоного сухого вина.

У форму для запікання вилити половину соусу та покласти почергово кружальця баклажанів, помідорів і кабачків. Далі готуємо заправку: подрібнений часник і зелень перемішати з оливковою олією. Вилийте спочатку залишки соусу, а потім заправку у форму, накрийте її фольгою та запікайте протягом 1 години при 180–200° С.

Смачного!

Газета «Культура і життя»

№ 15 (4587), 11 квітня, 2014 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Генеральний директор Олесь БІЛАШ

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел.: +38 (044) 498-23-65

Заступник головного редактора Світлана Соколова

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65
nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел.: (044) 581-68-15;
e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64; +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс в Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш; Віктор Вечерський; Максим Бударін; Олена Воронько; Світлана Фоменко; Оксана Іонова; Євгенія Крутоголов; Іван Мечков; Лариса Нікіфорова; Лариса Петасюк; Людмила Чумакова; Михайло Швед; Віктор Пасак; Оксана Гайдук; Ольга Голинська; Надія Соколенко.

Дизайн та верстка **Сергія Задворного**

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікації можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів тільки з письмового дозволу видавця.

© «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна

